



ภาคผนวก

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY



ภาคผนวก ก
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

เครื่องมือเพื่อการวิจัย

เรื่อง

“การสร้างรูปแบบการแก้ไขปัญหาการบุกรุกพื้นที่ป่าสงวนแห่งชาติเพื่อการทำกิน
ของประชาชนจังหวัดกาญจนบุรี”

คำชี้แจง สำหรับผู้สัมภาษณ์ก่อนเริ่มทำการสัมภาษณ์ให้พิจารณาประชาชน ที่มีส่วนร่วมในการ
อนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้อย่างถาวร ชัดเจนดังนี้

1. ผู้ถูกสัมภาษณ์ต้องเป็นผู้ที่เคยบุกรุกพื้นที่ป่าไม้มาน้อย 1 ปี

2. ผู้ถูกสัมภาษณ์ในข้อ 1 ได้มีการบุกรุกพื้นที่ป่าไม้

3. หากผู้ถูกสัมภาษณ์คนใดไม่อยู่ในเงื่อนไขดังกล่าว ให้เลิกการสัมภาษณ์

ชื่อผู้สัมภาษณ์.....

ชื่อผู้ตอบแบบสัมภาษณ์.....

ที่อยู่ของผู้ตอบแบบสัมภาษณ์ บ้านเลขที่.....หมู่ที่..... ชื่อ

หมู่บ้าน.....ตำบล.....อำเภอ.....

ประเภทของผู้ตอบแบบสัมภาษณ์

การบุกรุกพื้นที่ป่า การไม่บุกรุกพื้นที่ป่า

ชุดที่ 1 ข้อมูลด้านประชากร

1. ความสัมพันธ์กับชุมชน v1

โปรดพิจารณาประเมินความสัมพันธ์กับชุมชนของท่านเอง ตามรายละเอียดในข้อต่าง ๆ

โดยมีระดับความสัมพันธ์กับชุมชน ตั้งแต่ขั้นสูงสุดถึงขั้นต่ำสุด มีดังต่อไปนี้

5 = หมายถึง ท่านมีความสัมพันธ์ใกล้ชิดกับชุมชนมากที่สุด

4 = หมายถึง ท่านมีความสัมพันธ์ใกล้ชิดกับชุมชนค่อนข้างมาก

3 = หมายถึง ท่านมีความสัมพันธ์ใกล้ชิดกับชุมชนปานกลางพอ ๆ กับ
ชาวบ้านทั่วไป

2 = หมายถึง ท่านมีความสัมพันธ์ใกล้ชิดกับชุมชนค่อนข้างน้อยกว่า
ชาวบ้านทั่วไป

1 = หมายถึง ท่านไม่มีความสัมพันธ์ใกล้ชิดกับชุมชนเลยหรือห่างเหิน

ความสัมพันธ์กับชุมชน	ระดับการแสดงผล พฤติกรรม				
	5	4	3	2	1
	1. ท่านมักเป็นที่ปรึกษาหรือผู้ให้คำแนะนำกับคนในชุมชน				
2. ท่านการร่วมประชุมเพื่อแก้ปัญหาของชุมชนเสมอ					
3. ท่านมักจะเป็นผู้ดำเนินงานในกิจกรรมชุมชน					
4. ทุกคนในชุมชนต่างช่วยเหลือกันระหว่างสมาชิกในชุมชน					
5. ท่านปฏิบัติตามคำสั่งของผู้นำชุมชน					

2. จำนวนแรงงานในครอบครัว ครอบครัวของท่านมีคนที่เป็นแรงงานได้.....คน V2

ชุดที่ 2 ข้อมูลด้านชีวสังคม

3. เพศ V1
 1. ชาย 2. หญิง
4. อายุปัจจุบันของท่าน.....ปี V2
5. จบระดับการศึกษาชั้นใด V3
 1. ประถมศึกษา 2. มัธยมศึกษาตอนต้น
 3. มัธยมศึกษาตอนปลาย 4. อนุปริญญา/ปวศ.
 5. ปริญญาตรี 6. สูงกว่าปริญญาตรี
6. ท่านมีภูมิลำเนา หรือพื้นที่อยู่อาศัยเดิมในแหล่งใด
 1. คนในหมู่บ้าน 2. คนต่างถิ่น
7. ระยะเวลาที่อาศัยในหมู่บ้าน แห่งนี้.....ปี (เศษเดือนหากเกิน 6 เดือน คิดเป็น 1 ปี) V4

ชุดที่ 3 ข้อมูลด้านเศรษฐกิจ และสังคม

8. ขนาดที่ดินทำกินในปัจจุบัน จำนวนไร่ V7
9. รายได้ในปัจจุบัน โดยเฉลี่ยต่อเดือน.....บาท V8
10. ความมั่นคงทางเศรษฐกิจและอาชีพของท่าน

- 10.1 ไม่มีที่ดินทำกินเป็นของตนเอง v9
 1. ใช่ 2. ไม่ใช่
- 10.2 ไม่มีงานทำเพราะขาดเงินทุนในการประกอบอาชีพ v10
 1. ใช่ 2. ไม่ใช่
- 10.3 ไม่มีงานที่ตรงกับทักษะฝีมือให้ทำ v13
 1. ใช่ 2. ไม่ใช่
- 10.4 อาหารการกินขาดแคลน/หาซื้อยาก v15
 1. ใช่ 2. ไม่ใช่
- 10.5 หมู่บ้านล้าหลังไม่ทันสมัย v13
 1. ใช่ 2. ไม่ใช่
11. การอาศัยป่าทำกิน v16
- โปรดพิจารณาประเมินการได้รับประโยชน์จากป่าไม้ของท่าน ตามรายละเอียด
 ข้อต่าง ๆ โดยมีระดับการได้รับประโยชน์จากป่าไม้ตั้งแต่ขั้นต่ำสุดจนถึงขั้น
 สูงสุดดังต่อไปนี้
- 3 = หมายถึง ข้อความตรงกับการได้รับประโยชน์จากป่าไม้ของ
 ท่านมาก
- 2 = หมายถึง ข้อความตรงกับการได้รับประโยชน์จากป่าไม้ของ
 ท่านปานกลาง
- 1 = หมายถึง ข้อความไม่ตรงกับการได้รับประโยชน์จากป่าไม้ของ
 ท่านเลย

การอาศัยป่าเป็นแหล่งทำมาหากิน	ระดับผลประโยชน์		
	3	2	1
1. พื้นที่ป่าไม้เป็นแหล่งเพาะปลูก ทำเกษตรกรรมของท่าน			
2. พื้นที่ป่าไม้เป็นสิ่งที่สร้างรายได้ให้กับท่าน			
3. พื้นที่ป่าไม้เป็นแหล่งไม้ ที่ท่านนำมาใช้ประโยชน์ได้			
4. พื้นที่ป่าไม้เป็นแหล่งที่อาศัยของสัตว์ป่า ท่านสามารถจับมาเป็น สินค้า			
5. ป่าไม้เป็นของทุก ๆ คนที่มีสิทธิเข้าไปใช้ประโยชน์			

12. วิธีชีวิตความเป็นอยู่ V17
- โปรดพิจารณาประเมินวิธีชีวิตความเป็นอยู่ของท่าน ตามรายละเอียดข้อต่าง ๆ โดยมีระดับลักษณะความเป็นอยู่ตั้งแต่ขั้นต่ำสุดจนถึงขั้นสูงสุดดังต่อไปนี้
- 3 = หมายถึง ข้อความตรงกับวิธีชีวิตความเป็นอยู่ของท่านมาก
- 2 = หมายถึง ข้อความตรงกับวิธีชีวิตความเป็นอยู่ของท่านปานกลาง
- 1 = หมายถึง ข้อความไม่ตรงกับวิธีชีวิตความเป็นอยู่ของท่านเลย

วิธีชีวิตความเป็นอยู่ของท่าน	ระดับความเป็นอยู่		
	3	2	1
1. ท่านดำรงชีวิตตามอย่างเร้นแค้น เพราะขาดที่ดินทำกิน			
2. ท่านมีรายได้น้อยไม่พอเลี้ยงชีพ เพราะที่ดินทำกินไม่อุดมสมบูรณ์			
3. ท่านเลี้ยงชีพคนในครอบครัวจำนวนมาก โดยการเช่าที่ดินทำกิน			
4. ท่านสามารถเลี้ยงชีพโดยทำเกษตรกรรมในพื้นที่ป่าสงวน			
5. ท่านดำรงชีวิตตามความเชื่อว่า การแสวงหาความสุขของมนุษย์นั้นจำเป็นต้องบริโภคปัจจัยภายนอกมาก ๆ เพื่อความทันสมัย			

ชุดที่ 4 ข้อมูลด้านจิตวิทยา V18

โปรดพิจารณาประเมินความรู้สึก นึกคิดของท่าน ตามรายละเอียดข้อต่าง ๆ โดยมีระดับตั้งแต่ขั้นต่ำสุดจนถึงขั้นสูงสุดดังต่อไปนี้

- 5 = หมายถึง เป็นข้อความที่เป็นจริงที่สุดตามความรู้สึกของท่าน
- 4 = หมายถึง เป็นประโยคที่เป็นจริงตามความรู้สึกของท่าน
- 3 = หมายถึง เป็นประโยคที่ค่อนข้างเป็นจริงตามความรู้สึกของท่าน
- 2 = หมายถึง เป็นประโยคที่เป็นไม่จริงตามความรู้สึกของท่าน
- 1 = หมายถึง เป็นประโยคที่ไม่จริงเลยตามความรู้สึกของท่าน

รายการ	ระดับความคิดเห็น				
	5	4	3	2	1
สำนึกในความเป็นเจ้าของ					
1. ท่านจะต้องมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการป่าสงวนแห่งชาติ เพราะท่านสำนึกเสมอว่าท่าน “เป็นเจ้าของ”					
2. ของในป่าทั้งหลายมีความสำคัญต่อวัฒนธรรมพื้นบ้านในชุมชนของท่าน					
3. ป่าเป็นแหล่งทรัพยากรของทุกคนในชุมชน เช่น ยาสมุนไพร อาหาร พืช น้ำผึ้ง หน่อไม้และเห็ดให้ชาวบ้านได้เก็บผลผลิตตลอดทั้งปี					
4. ท่านมีความหวงแหนป่าสงวนแห่งชาติ จะไม่ยอมให้ใครมาทำลายป่า					
5. ท่านรู้สึกว่ป่าเป็นสมบัติที่สืบทอดมาตั้งแต่บรรพบุรุษ ท่านจึงควรมีสิทธิในผืนป่าแห่งนี้					
ความผูกพันและกตัญญูรู้คุณต่อป่า					
1. การสูญเสียป่ามีผลต่อจิตวิญญาณและความมีชีวิตของชุมชน					
2. การทำพิธีกรรมเคารพป่าเป็นการทดแทนบุญคุณของป่า					
3. ความเชื่อเกี่ยวกับป่าเป็นประเพณีดั้งเดิม ที่ท่านต้องสืบทอดเพื่อดูแลป่า					
4. ท่านต้องรักษาป่าเพราะป่าให้อาหารเลี้ยงชีพท่านและครอบครัว					
5. ท่านมีความรักและผูกพันต่อป่าและคิดเสมอว่าป่าเป็นสมาชิกของชุมชน					
ความเชื่อและเคารพเกรงกลัวต่อสิ่งศักดิ์สิทธิ์ของป่า					
1. ป่ามีจิตวิญญาณและมีตัวตนเช่นเดียวกับมนุษย์					
2. ป่ามีสิ่งศักดิ์สิทธิ์คอยคุ้มครอง ใครจะเข้าไปทำลายหรืออำพรางต่อป่าไม่ได้					
3. ป่าและต้นไม้ใหญ่ในป่าเป็นที่สิงสถิตของสิ่งศักดิ์สิทธิ์					

รายการ	ระดับความคิดเห็น				
	5	4	3	2	1
4. เมื่อท่านเข้าไปในป่ามักพบเหตุการณ์ที่เหนือธรรมชาติ อธิบายไม่ได้					
5. ท่านเชื่อว่าป่าเป็นสถานที่ศักดิ์สิทธิ์สมควรให้ความเคารพ					
ทัศนคติต่อคุณค่าป่าและห่วงใยอนาคต					
1. โลกนี้หากขาดป่าจะทำชีวิตของมนุษย์จะอยู่ไม่ได้ อาจมีผลทำให้อากาศเกิดวิกฤตทางธรรมชาติ					
2. ป่าช่วยดูดซับคาร์บอนไดออกไซด์ อันเป็นปัจจัยในการเกิดภาวะโลกร้อน โดยการดึงคาร์บอนมาเก็บไว้ในเนื้อไม้แทน ดังนั้นป่าจึงเป็นเสมือนผู้คอยปกป้องโลก					
3. ป่าไม้เป็นเสมือนแหล่งต้นน้ำลำธารในการหล่อเลี้ยงพืช สัตว์และมนุษย์					
4. ป่าเป็นทรัพยากรของส่วนรวมของชาติ ไม่ว่าใคร ๆ ไม่ควรจะบุกรุกป่า					
5. การบุกรุกพื้นที่ป่าสงวนแห่งชาติใคร ๆ ก็ทำกันทั้งนั้นหากมีโอกาส					

ชุดที่ 5 ข้อมูลด้านชุมชน

 V19

โปรดพิจารณาสภาพของสังคมและสิ่งแวดล้อมของท่าน ตามรายละเอียดข้อต่าง ๆ โดยมีระดับการปฏิบัติดังต่อไปนี้

มี = หมายถึง สภาพของสังคมและชุมชนของท่านมีการปฏิบัติ

ไม่มี = หมายถึง สภาพของสังคมและชุมชนของท่านไม่มีการปฏิบัติ

ชุมชนของท่านมีการปฏิบัติ	การปฏิบัติ	
	มี	ไม่มี
มีองค์กรชุมชนในรูปคณะกรรมการหมู่บ้านที่มีหน้าที่อนุรักษ์ป่า		
1. มีการจัดตั้งองค์กรชุมชนในรูปคณะกรรมการหมู่บ้าน		
2. มีคณะกรรมการหมู่บ้านที่มีหน้าที่ดูแลการบุกรุกป่า		
3. ประชาชนทุกคนในชุมชนมี โอกาสได้รับการคัดเลือก ให้เป็น คณะกรรมการหมู่บ้านที่มีหน้าที่อนุรักษ์ป่า		
4. คณะกรรมการหมู่บ้านที่มีหน้าที่อนุรักษ์ป่า ปฏิบัติงานอย่างเข้มแข็ง		
5. คณะกรรมการหมู่บ้านที่มีหน้าที่อนุรักษ์ป่า ได้รับการยอมรับจากชุมชน		
การประกอบพิธีกรรม		
1. มีการประกอบพิธีกรรม เช่น การเลี้ยงผีปู่ตา		
2. มีการประกอบพิธีกรรม เช่น การทอดผ้าป่าต้นไม้		
3. ประกอบพิธีกรรมเกี่ยวกับป่าเป็นประเพณีของหมู่บ้าน		
4. ประชาชนส่วนใหญ่เข้าร่วมพิธีกรรมเกี่ยวกับป่าของหมู่บ้าน		
5. ประชาชนส่วนใหญ่มีความเชื่อในพิธีกรรมเกี่ยวกับป่าของหมู่บ้าน		
ความเป็นเอกภาพและความสามัคคีในชุมชน		
1. มีความเป็นเอกภาพภายในชุมชน คือ คิดเห็นในทางเดียวกัน ไม่ขัดแย้ง		
2. ประชาชนส่วนใหญ่ภายในชุมชนให้ความร่วมมือในการ		
3. ประชาชนส่วนใหญ่ภายในชุมชนในการดูแลป่า โดยการไม่บุกรุกป่า		
4. มีความรักสามัคคีภายในชุมชน โดยการมีส่วนร่วมในกิจกรรมของชุมชน		
5. ความขัดแย้งของชุมชนในเรื่องต่าง ๆ มีน้อยมาก		
ความเข้มแข็งของผู้นำและกฎระเบียบชุมชน		
1. ผู้นำมีความเข้มแข็งในการดูแลการบุกรุกป่า		
2. ผู้นำมีความเข้มแข็งในการใช้กฎระเบียบของชุมชนในการดูแลการบุกรุกป่า		
3. ผู้นำชุมชนสามารถเจรจาหรือต่อรองเรื่องต่าง ๆ กับเจ้าหน้าที่รัฐเมื่อมีปัญหา		
4. ชุมชนมีกฎระเบียบเพื่อป้องกัน ตรวจสอบในการดูแลการบุกรุกป่า		
5. ชุมชนมีการมาตรการลงโทษทางสังคมกับผู้บุกรุกป่า		

ชุดที่ 6 ข้อมูลด้านภาครัฐ-เอกชน

□ VI9

โปรดพิจารณาสภาพการปฏิบัติของหน่วยงานภาครัฐ-เอกชน ตามรายละเอียดข้อต่าง ๆ

โดยมีระดับการปฏิบัติดังต่อไปนี้

ใช่ = หมายถึง ข้อความนี้ใช่สภาพการปฏิบัติของหน่วยงานภาครัฐ/เอกชน

ไม่ใช่ = หมายถึง ข้อความนี้ไม่ใช่สภาพการปฏิบัติของหน่วยงานภาครัฐ/เอกชน

ด้านหน่วยงานภาครัฐ-เอกชน	การปฏิบัติ	
	ใช่	ไม่ใช่
ความชัดเจนในการปักแนวเขตพื้นที่ป่าสงวนแห่งชาติ		
1. มีการปักแนวเขตพื้นที่ป่าสงวนแห่งชาติมีความชัดเจน		
2. กรณีพิพาทเรื่องการบุกรุกพื้นที่ป่าสงวน เพราะเจ้าหน้าที่ไม่สามารถชี้แนวเขตได้		
3. ประชาชนในบริเวณใกล้เคียงขอรับการปักแนวเขตพื้นที่ป่าสงวนแห่งชาติ		
4. ประชาชนสามารถบุกรุกเข้าครอบครองพื้นที่จากการเพิกเฉยของเจ้าหน้าที่		
5. คดีบุกรุกพื้นที่ป่าสงวนเพื่อการทำกิน ประชาชนผู้กรณีมักหลุดคดีเพราะกระทำผิดโดยขาดเจตนา		
การยอมรับ ศรัทธาและเชื่อถือระบบราชการ		
1. ประชาชนให้ความเชื่อถือและยอมรับระบบราชการ โดยปฏิบัติตามกฎหมาย		
2. รัฐไม่ส่งเสริมการใช้ที่ดินอย่างเต็มประสิทธิภาพ ทั้ง ๆ ที่พื้นที่ป่าบางแห่งไม่เหมาะที่จะนำมาใช้ในการเกษตรกรรมเพาะปลูก		
3. นโยบายที่รัฐส่งเสริมการปลูกพืชพลังงานทดแทน หรือเลี้ยงสัตว์ เศรษฐกิจเพื่อการส่งออก ทำให้มีนายทุนหรือบริษัทขนาดใหญ่ลงทุนให้ประชาชน จึงเป็นแรงจูงใจให้ประชาชนบุกรุกพื้นที่ป่าสงวนแห่งชาติ		
4. ภาครัฐมักเข้มงวดเอาผิดกับประชาชน แต่เพิกเฉยกับนายทุนที่บุกรุกป่าสงวน		
5. ประชาชนมีการยอมรับและเลื่อมใสศรัทธาเจ้าหน้าที่ของรัฐ โดยพูดถึงในทางที่ดี		

ด้านหน่วยงานภาครัฐ-เอกชน	การปฏิบัติ	
	ใช่	ไม่ใช่
สัมพันธภาพกับเจ้าหน้าที่รัฐ		
1. ประชาชนมักขอความช่วยเหลือจากเจ้าหน้าที่รัฐเมื่อมีความเดือดร้อน		
2. การให้ความร่วมมือกับเจ้าหน้าที่ของรัฐในการดูแลการบุกรุกป่าสงวนแห่งชาติ		
3. ประชาชนในชุมชนมีการปฏิบัติตามคำสั่งเจ้าหน้าที่รัฐด้วยความเต็มใจเสมอ		
4. ประชาชนในชุมชนมักจะพบปะกับเจ้าหน้าที่รัฐอย่างไม่เป็นทางการเสมอ		
5. ประชาชนในชุมชนมักสอบถามหรือขอความเห็นเจ้าหน้าที่รัฐก่อนดำเนินการใด ๆ		
การลงโทษทางกฎหมายและการสนับสนุนทางสังคม		
1. คนที่เข้าไปบุกรุกพื้นที่ป่าสงวนแห่งชาติจะมีการลงโทษทางกฎหมายอย่างเข้มงวด		
2. ภายในชุมชนมีการแจ้งข่าวกับเจ้าหน้าที่รัฐเมื่อมีผู้บุกรุกพื้นที่ป่าสงวนแห่งชาติ		
3. ชุมชนให้การสนับสนุนเกี่ยวกับข้อมูลข่าวสารการบุกรุกพื้นที่ป่าสงวนแห่งชาติ		
4. คนที่เข้าไปบุกรุกพื้นที่ป่าสงวนจะถูกดำเนินคดีและต่อต้านจากชุมชน		
5. การสนับสนุนทางสังคมของชุมชนที่มีต่อกรณีการบุกรุกป่ามีความชัดเจน เช่น ในการบุกรุกป่าสงวนแห่งชาติเป็นสิ่งไม่ดี ไม่สมควรกระทำ		
การสนับสนุนจากหน่วยงานหรือบุคคลภายนอก		
1. ประชาชนขอรับการที่นายทุนได้ครอบครองป่าสงวนแห่งชาติทำให้มีผลตอบแทนทางเศรษฐกิจ เช่น การจ้างงาน ผลิตภัณฑ์จากป่า		
2. รายได้ที่เกิดมาจากการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ เป็นแรงจูงใจสำคัญที่ทำให้เข้าไปบุกรุกพื้นที่ป่าสงวนแห่งชาติเพื่อธุรกิจท่องเที่ยว		

ด้านหน่วยงานภาครัฐ-เอกชน	การปฏิบัติ	
	ใช่	ไม่ใช่
3. ขอมขายที่ดินผืนใหญ่ดั้งเดิมของตนเองในราคาสูงชันกว่าปกติ ให้แก่นักลงทุนเพื่อตอบสนองนโยบายการท่องเที่ยวเพื่อสร้างรีสอร์ท สนามกอล์ฟ เพราะหวังจะบุกกรุกพื้นที่ป่าสงวนแห่งชาติเพื่อการทำกินแทนที่ดินเดิมของตนเอง		
4. การบุกกรุกพื้นที่ป่าสงวนแห่งชาติ แล้วนำไปขายให้นายทุนทำให้มีรายได้ดี		
5. การได้รับข้อมูลข่าวสารจากบุคคลภายนอกชุมชน ถึงวิธีการบุกกรุกพื้นที่ป่าสงวนแห่งชาติแล้วได้ประโยชน์		

ชุดที่ 7 การบุกกรุกพื้นที่ป่าสงวนแห่งชาติเพื่อการทำกิน

V20

โปรดพิจารณาประเมินพฤติกรรมของท่านตามรายละเอียดข้อต่าง ๆ โดยให้มีระดับตั้งแต่ขั้นต่ำสุดจนถึงขั้นสูงสุดดังต่อไปนี้

- 5 = หมายถึง เป็นข้อความที่เป็นจริงที่สุดตรงตามพฤติกรรมของท่าน
 4 = หมายถึง เป็นประ โยคที่เป็นจริงตรงตามพฤติกรรมของท่าน
 3 = หมายถึง เป็นประ โยคที่ค่อนข้างเป็นจริงตรงตามพฤติกรรมของท่าน
 2 = หมายถึง เป็นประ โยคที่เป็น ไม่จริงตรงตามพฤติกรรมของท่าน
 1 = หมายถึง เป็นประ โยคที่ไม่จริงเลยกับพฤติกรรมของท่าน

พฤติกรรมการบุกกรุกพื้นที่ป่าสงวนแห่งชาติ	ระดับพฤติกรรม				
	5	4	3	2	1
ครอบครองเพื่อเป็นเจ้าของ					
1. ครอบครองที่ดินป่าสงวนแห่งชาติ แสดงความเป็นเจ้าของในที่ดินป่าสงวนแห่งชาติ					
2. ครอบครองที่ดินป่าสงวนแห่งชาติ แล้วขายที่ดินให้กับนายทุน					
3. ครอบครองที่ดินป่าสงวนแห่งชาติ เพื่อได้รับสิทธิในที่ดิน					

พฤติกรรมการบุกรุกพื้นที่ป่าสงวนแห่งชาติ	ระดับพฤติกรรม				
	5	4	3	2	1
การเข้าไปใช้ประโยชน์เพื่อการเกษตร					
4. ขยายพื้นที่เข้าไปใช้ประโยชน์ เพื่อผลิตทางการเกษตร					
5. ขยายพื้นที่เพื่อทำการเกษตรเข้าไปในป่าสงวนแห่งชาติที่มีพื้นที่ติดเขตแดนกับพื้นที่ของตน					
6. ขยายพื้นที่เพื่อทำการเกษตรเข้าไปในป่าสงวนแห่งชาติ ที่ไม่มีพื้นที่ติดเขตแดนกับพื้นที่ของตน					
การเข้าไปใช้ป่าไม้ที่ไม่เกิดประโยชน์คุ้มค่า					
7. เข้าไปทำกิจการอื่น ๆ ซึ่งผลตอบแทนของการกระทำดังกล่าวนำไปใช้ในการเลี้ยงชีพและได้ผลเชิงเศรษฐกิจ					
8. เข้าไปเก็บผลผลิตของป่าไม้เพื่อการเลี้ยงชีพและจำหน่าย เช่น การเก็บเห็ด หน่อไม้ จำนวนมากเกินกว่าการบริโภคปกติ					
9. เข้าไปใช้ทรัพยากรป่าไม้เพื่อให้ได้ผลเชิงเศรษฐกิจ เช่น ตัดไม้ทำเครื่องเรือนเพื่อการจำหน่าย					
10. เข้าไปใช้ทรัพยากรป่าไม้ที่ไม่เกิดประโยชน์คุ้มค่า โดยการตัดไม้ทำลายป่า					



ภาคผนวก ข

ภาพประกอบในการวิจัย

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

ภาพภาคผนวกวิธีดำเนินการวิจัย



ภาพภาคผนวกที่ 1 ผู้วิจัยออกพบประชาชนเพื่อเตรียมเก็บข้อมูลการวิจัยระยะที่ 1



ภาพภาคผนวกที่ 2 ผู้วิจัยนำเสนอเค้าโครงวิจัยที่เกี่ยวกับการบุกรุกพื้นที่ป่าผ่านผู้บริหาร
สำนักงานฯ



ภาพภาคผนวกที่ 3 ผู้เชี่ยวชาญชุดนักวิชาการวิพากษ์รูปแบบ (Model) จากผลการวิจัยระยะที่ 1



ภาพภาคผนวกที่ 4 มีการอภิปรายกันถึงปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการบุกรุกพื้นที่ป่าอย่างกว้างขวาง

ภาพภาคผนวกวิธีดำเนินการวิจัย ในระยะที่ 3



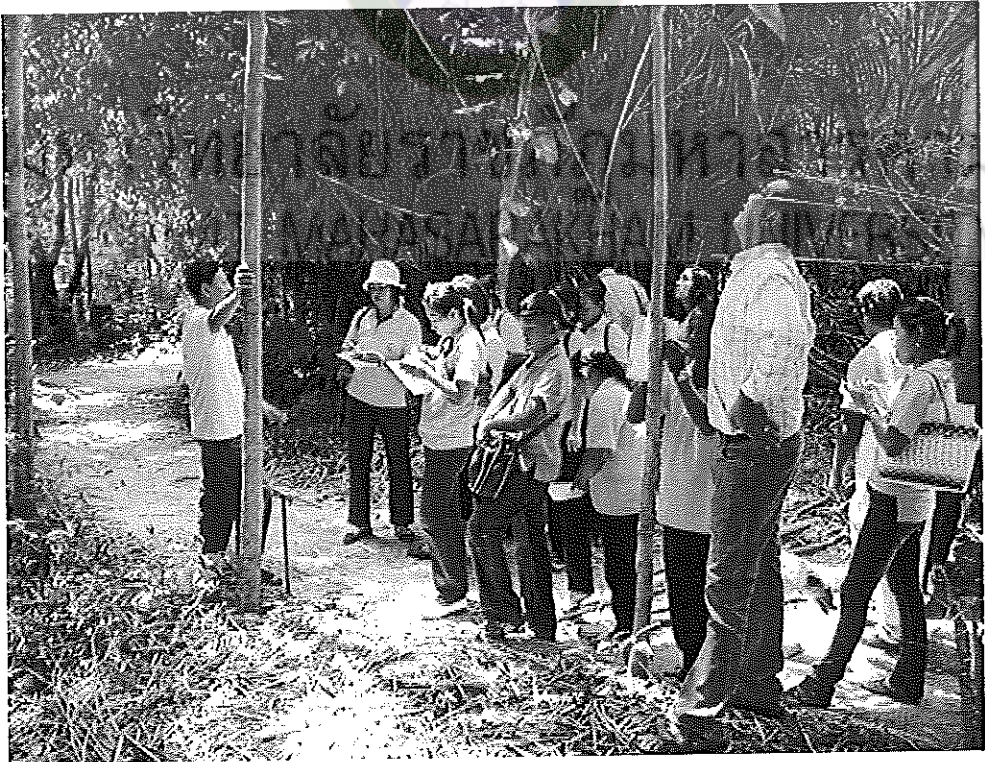
ภาพภาคผนวกที่ 5 ผู้เข้าร่วมโครงการลงทะเลเบียน



ภาพภาคผนวกที่ 6 ผู้วิจัยและเจ้าหน้าที่โครงการชี้แจงประชาชนที่ร่วมโครงการฯ



ภาพภาคผนวกที่ 7 ผู้ร่วมโครงการและเจ้าหน้าที่ทำกิจกรรมตามโครงการร่วมกัน



ภาพภาคผนวกที่ 8 ผู้วิจัยและเจ้าหน้าที่นำผู้ร่วมโครงการออกศึกษาความสำคัญของป่าไม้



ภาพภาคผนวกที่ 9 ผู้ร่วมโครงการและเจ้าหน้าที่ทำกิจกรรมตามโครงการร่วมกัน



ภาพภาคผนวกที่ 10 กลุ่มผู้เชี่ยวชาญชาวบ้าน ที่ร่วมเป็นวิทยากรในโครงการ



ภาคผนวก ค

ตารางผลการวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติ

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

ตารางภาคผนวก 1 ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ค่าอำนาจจำแนก (r) และค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถามการนุกรุกพื้นที่ป่าสงวนแห่งชาติเพื่อการทำกิน จำนวน 10 ข้อ

ข้อที่	ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC)		ค่าอำนาจจำแนก (r)	
	ค่า IOC	ผลการประเมิน	ค่า r	ผลการประเมิน
1	1.00	มีความสอดคล้อง	.76	สามารถจำแนกผู้ตอบ นำไปใช้ได้
2	0.67	มีความสอดคล้อง	.75	สามารถจำแนกผู้ตอบ นำไปใช้ได้
3	1.00	มีความสอดคล้อง	.51	สามารถจำแนกผู้ตอบ นำไปใช้ได้
4	1.00	มีความสอดคล้อง	.50	สามารถจำแนกผู้ตอบ นำไปใช้ได้
5	1.00	มีความสอดคล้อง	.75	สามารถจำแนกผู้ตอบ นำไปใช้ได้
6	1.00	มีความสอดคล้อง	.75	สามารถจำแนกผู้ตอบ นำไปใช้ได้
7	0.67	มีความสอดคล้อง	.64	สามารถจำแนกผู้ตอบ นำไปใช้ได้
8	1.00	มีความสอดคล้อง	.50	สามารถจำแนกผู้ตอบ นำไปใช้ได้
9	1.00	มีความสอดคล้อง	.29	สามารถจำแนกผู้ตอบ นำไปใช้ได้
10	1.00	มีความสอดคล้อง	.83	สามารถจำแนกผู้ตอบ นำไปใช้ได้

ค่า Reliability ทั้งหมดนี้ = .82

ตารางภาคผนวก 2 ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ค่าอำนาจจำแนก (r) และค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถามด้านประชากรตามตัวแปรความสัมพันธ์ กับชุมชน จำนวน 5 ข้อ

ข้อที่	ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC)		ค่าอำนาจจำแนก (r)	
	ค่า IOC	ผลการประเมิน	ค่า r	ผลการประเมิน
1	1.00	มีความสอดคล้อง	.56	สามารถจำแนกผู้ตอบ นำไปใช้ได้
2	1.00	มีความสอดคล้อง	.64	สามารถจำแนกผู้ตอบ นำไปใช้ได้
3	1.00	มีความสอดคล้อง	.76	สามารถจำแนกผู้ตอบ นำไปใช้ได้
4	1.00	มีความสอดคล้อง	.72	สามารถจำแนกผู้ตอบ นำไปใช้ได้
5	1.00	มีความสอดคล้อง	.78	สามารถจำแนกผู้ตอบ นำไปใช้ได้
ค่า Reliability ทั้งหมด = .90				

ตารางภาคผนวก 3 ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ค่าอำนาจจำแนก (r) และค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถามด้านชีวสังคมตามตัวแปรการอาศัยป่าทำกิน จำนวน 5 ข้อ

ข้อที่	ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC)		ค่าอำนาจจำแนก (r)	
	ค่า IOC	ผลการประเมิน	ค่า r	ผลการประเมิน
1	1.00	มีความสอดคล้อง	.85	สามารถจำแนกผู้ตอบ นำไปใช้ได้
2	1.00	มีความสอดคล้อง	.69	สามารถจำแนกผู้ตอบ นำไปใช้ได้
3	1.00	มีความสอดคล้อง	.72	สามารถจำแนกผู้ตอบ นำไปใช้ได้
4	1.00	มีความสอดคล้อง	.58	สามารถจำแนกผู้ตอบ นำไปใช้ได้
5	0.67	มีความสอดคล้อง	.79	สามารถจำแนกผู้ตอบ นำไปใช้ได้
ค่า Reliability ทั้งหมด = .86				

ตารางภาคผนวก 4 ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ค่าอำนาจจำแนก (r) และค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถามด้านชีวสังคมตามตัวแปรวิถีชีวิตความเป็นอยู่ จำนวน 5 ข้อ

ข้อที่	ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC)		ค่าอำนาจจำแนก (r)	
	ค่า IOC	ผลการประเมิน	ค่า r	ผลการประเมิน
1	1.00	มีความสอดคล้อง	.79	สามารถจำแนกผู้ตอบ นำไปใช้ได้
2	0.67	มีความสอดคล้อง	.55	สามารถจำแนกผู้ตอบ นำไปใช้ได้
3	0.67	มีความสอดคล้อง	.80	สามารถจำแนกผู้ตอบ นำไปใช้ได้
4	1.00	มีความสอดคล้อง	.58	สามารถจำแนกผู้ตอบ นำไปใช้ได้
5	1.00	มีความสอดคล้อง	.76	สามารถจำแนกผู้ตอบ นำไปใช้ได้
ค่า Reliability ทั้งหมด = .80				

ตารางภาคผนวก 5 ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ค่าอำนาจจำแนก (r) และค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถามด้านจิตวิทยา จำแนกตามตัวแปร จำนวน 20 ข้อ

ข้อที่	ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC)		ค่าอำนาจจำแนก (r)	
	ค่า IOC	ผลการประเมิน	ค่า r	ผลการประเมิน
1	1.00	มีความสอดคล้อง	.61	สามารถจำแนกผู้ตอบ นำไปใช้ได้
2	0.67	มีความสอดคล้อง	.71	สามารถจำแนกผู้ตอบ นำไปใช้ได้
3	1.00	มีความสอดคล้อง	.65	สามารถจำแนกผู้ตอบ นำไปใช้ได้
4	1.00	มีความสอดคล้อง	.68	สามารถจำแนกผู้ตอบ นำไปใช้ได้
5	1.00	มีความสอดคล้อง	.70	สามารถจำแนกผู้ตอบ นำไปใช้ได้
ค่า Reliability = .90				
6	1.00	มีความสอดคล้อง	.76	สามารถจำแนกผู้ตอบ นำไปใช้ได้
7	1.00	มีความสอดคล้อง	.87	สามารถจำแนกผู้ตอบ นำไปใช้ได้
8	0.67	มีความสอดคล้อง	.69	สามารถจำแนกผู้ตอบ นำไปใช้ได้
9	1.00	มีความสอดคล้อง	.67	สามารถจำแนกผู้ตอบ นำไปใช้ได้

ข้อที่	ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC)		ค่าอำนาจจำแนก (r)	
	ค่า IOC	ผลการประเมิน	ค่า r	ผลการประเมิน
10	0.67	มีความสอดคล้อง	.80	สามารถจำแนกผู้ตอบ นำไปใช้ได้
				ค่า Reliability = .85
11	1.00	มีความสอดคล้อง	.77	สามารถจำแนกผู้ตอบ นำไปใช้ได้
12	1.00	มีความสอดคล้อง	.85	สามารถจำแนกผู้ตอบ นำไปใช้ได้
13	1.00	มีความสอดคล้อง	.64	สามารถจำแนกผู้ตอบ นำไปใช้ได้
14	1.00	มีความสอดคล้อง	.63	สามารถจำแนกผู้ตอบ นำไปใช้ได้
15	0.67	มีความสอดคล้อง	.90	สามารถจำแนกผู้ตอบ นำไปใช้ได้
				ค่า Reliability = .86
16	0.67	มีความสอดคล้อง	.72	สามารถจำแนกผู้ตอบ นำไปใช้ได้
17	1.00	มีความสอดคล้อง	.82	สามารถจำแนกผู้ตอบ นำไปใช้ได้
18	0.67	มีความสอดคล้อง	.64	สามารถจำแนกผู้ตอบ นำไปใช้ได้
19	1.00	มีความสอดคล้อง	.87	สามารถจำแนกผู้ตอบ นำไปใช้ได้
20	1.00	มีความสอดคล้อง	.92	สามารถจำแนกผู้ตอบ นำไปใช้ได้
				ค่า Reliability = .84

ค่า Reliability ทั้งฉบับรวม 4 ตัวแปร = .89

ตารางภาคผนวก 6 ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ค่าอำนาจจำแนก (r) และค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถามด้านชุมชน จำแนกตามตัวแปร

จำนวน 20 ข้อ

ข้อที่	ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC)		ค่าอำนาจจำแนก (r)	
	ค่า IOC	ผลการประเมิน	ค่า r	ผลการประเมิน
1	1.00	มีความสอดคล้อง	.71	สามารถจำแนกผู้ตอบ นำไปใช้ได้
2	0.67	มีความสอดคล้อง	.72	สามารถจำแนกผู้ตอบ นำไปใช้ได้
3	1.00	มีความสอดคล้อง	.56	สามารถจำแนกผู้ตอบ นำไปใช้ได้
4	1.00	มีความสอดคล้อง	.69	สามารถจำแนกผู้ตอบ นำไปใช้ได้
5	1.00	มีความสอดคล้อง	.79	สามารถจำแนกผู้ตอบ นำไปใช้ได้
				ค่า Reliability = .94

ข้อที่	ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC)		ค่าอำนาจจำแนก (r)	
	ค่า IOC	ผลการประเมิน	ค่า r	ผลการประเมิน
6	1.00	มีความสอดคล้อง	.76	สามารถจำแนกผู้ตอบ นำไปใช้ได้
7	1.00	มีความสอดคล้อง	.78	สามารถจำแนกผู้ตอบ นำไปใช้ได้
8	0.67	มีความสอดคล้อง	.64	สามารถจำแนกผู้ตอบ นำไปใช้ได้
9	1.00	มีความสอดคล้อง	.63	สามารถจำแนกผู้ตอบ นำไปใช้ได้
10	0.67	มีความสอดคล้อง	.70	สามารถจำแนกผู้ตอบ นำไปใช้ได้
				ค่า Reliability = .93
11	1.00	มีความสอดคล้อง	.71	สามารถจำแนกผู้ตอบ นำไปใช้ได้
12	0.67	มีความสอดคล้อง	.65	สามารถจำแนกผู้ตอบ นำไปใช้ได้
13	1.00	มีความสอดคล้อง	.61	สามารถจำแนกผู้ตอบ นำไปใช้ได้
14	1.00	มีความสอดคล้อง	.62	สามารถจำแนกผู้ตอบ นำไปใช้ได้
15	0.67	มีความสอดคล้อง	.60	สามารถจำแนกผู้ตอบ นำไปใช้ได้
				ค่า Reliability = .85
16	0.67	มีความสอดคล้อง	.72	สามารถจำแนกผู้ตอบ นำไปใช้ได้
17	1.00	มีความสอดคล้อง	.62	สามารถจำแนกผู้ตอบ นำไปใช้ได้
18	0.67	มีความสอดคล้อง	.63	สามารถจำแนกผู้ตอบ นำไปใช้ได้
19	1.00	มีความสอดคล้อง	.67	สามารถจำแนกผู้ตอบ นำไปใช้ได้
20	1.00	มีความสอดคล้อง	.62	สามารถจำแนกผู้ตอบ นำไปใช้ได้
				ค่า Reliability = .89
ค่า Reliability ทั้งฉบับรวม 4 ตัวแปร = .91				

ตารางภาคผนวก 7 ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ค่าอำนาจจำแนก (r) และค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถามด้านภาครัฐ-เอกชน จำแนกตามตัวแปร จำนวน 25 ข้อ

ข้อที่	ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC)		ค่าอำนาจจำแนก (r)	
	ค่า IOC	ผลการประเมิน	ค่า r	ผลการประเมิน
1	1.00	มีความสอดคล้อง	.59	สามารถจำแนกผู้ตอบ นำไปใช้ได้
2	0.67	มีความสอดคล้อง	.70	สามารถจำแนกผู้ตอบ นำไปใช้ได้
3	1.00	มีความสอดคล้อง	.68	สามารถจำแนกผู้ตอบ นำไปใช้ได้
4	1.00	มีความสอดคล้อง	.65	สามารถจำแนกผู้ตอบ นำไปใช้ได้
5	0.67	มีความสอดคล้อง	.59	สามารถจำแนกผู้ตอบ นำไปใช้ได้
				ค่า Reliability = .96
6	1.00	มีความสอดคล้อง	.76	สามารถจำแนกผู้ตอบ นำไปใช้ได้
7	1.00	มีความสอดคล้อง	.72	สามารถจำแนกผู้ตอบ นำไปใช้ได้
8	0.67	มีความสอดคล้อง	.63	สามารถจำแนกผู้ตอบ นำไปใช้ได้
9	1.00	มีความสอดคล้อง	.64	สามารถจำแนกผู้ตอบ นำไปใช้ได้
10	0.67	มีความสอดคล้อง	.60	สามารถจำแนกผู้ตอบ นำไปใช้ได้
				ค่า Reliability = .88
11	1.00	มีความสอดคล้อง	.71	สามารถจำแนกผู้ตอบ นำไปใช้ได้
12	1.00	มีความสอดคล้อง	.67	สามารถจำแนกผู้ตอบ นำไปใช้ได้
13	1.00	มีความสอดคล้อง	.62	สามารถจำแนกผู้ตอบ นำไปใช้ได้
14	1.00	มีความสอดคล้อง	.65	สามารถจำแนกผู้ตอบ นำไปใช้ได้
15	0.67	มีความสอดคล้อง	.70	สามารถจำแนกผู้ตอบ นำไปใช้ได้
				ค่า Reliability = .83
16	1.00	มีความสอดคล้อง	.73	สามารถจำแนกผู้ตอบ นำไปใช้ได้
17	1.00	มีความสอดคล้อง	.62	สามารถจำแนกผู้ตอบ นำไปใช้ได้
18	0.67	มีความสอดคล้อง	.66	สามารถจำแนกผู้ตอบ นำไปใช้ได้
19	1.00	มีความสอดคล้อง	.62	สามารถจำแนกผู้ตอบ นำไปใช้ได้

ข้อที่	ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC)		ค่าอำนาจจำแนก (r)	
	ค่า IOC	ผลการประเมิน	ค่า r	ผลการประเมิน
20	1.00	มีความสอดคล้อง	.74	สามารถจำแนกผู้ตอบ นำไปใช้ได้
				ค่า Reliability = .88
21	0.67	มีความสอดคล้อง	.62	สามารถจำแนกผู้ตอบ นำไปใช้ได้
22	1.00	มีความสอดคล้อง	.65	สามารถจำแนกผู้ตอบ นำไปใช้ได้
23	1.00	มีความสอดคล้อง	.59	สามารถจำแนกผู้ตอบ นำไปใช้ได้
24	1.00	มีความสอดคล้อง	.74	สามารถจำแนกผู้ตอบ นำไปใช้ได้
25	1.00	มีความสอดคล้อง	.67	สามารถจำแนกผู้ตอบ นำไปใช้ได้
				ค่า Reliability = .92
ค่า Reliability ทั้งฉบับ = .89				



ภาคผนวก

โครงการ "รักษ์ป่า"

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

โครงการ “รักษ์ป่า”

ในการดำเนินโครงการ “รักษ์ป่า” มีช่วงการดำเนินงานนับตั้งแต่ การเก็บข้อมูลก่อนการเข้าร่วมโครงการ (Pretest) จนถึงการเก็บข้อมูลหลังการเข้าร่วมโครงการ (Posttest) ใช้เวลา 6 เดือน โดยมีการจัดอบรมตามโครงการ 4 ครั้ง การอบรมเสร็จสิ้นแต่ละครั้ง ผู้เข้าร่วมโครงการจะกลับไปลงพื้นที่และทำงานต่อเนื่อง โดยมีเจ้าหน้าที่จากภาครัฐ-เอกชนเข้าดำเนินโครงการต่อเนื่องเช่นกัน โดยเป็นไปในลักษณะภาครัฐเข้าไปมีส่วนร่วม (ประชาชนเป็นแกนหลักภาครัฐเพียงเข้าไปมีส่วนร่วม)

การดำเนินโครงการ “รักษ์ป่า” ครั้งนี้ ประกอบด้วย กระบวนการและขั้นตอนที่วิทยาการใช้การบรรยาย กิจกรรม เพื่อให้ผู้เข้ารับการอบรมเกิดการเรียนรู้ และปรับพฤติกรรมตามจุดมุ่งหมายของโครงการ โดยมีรายละเอียดโครงการ “รักษ์ป่า” ดังนี้

ชื่อโครงการ : “รักษ์ป่า”

ความเป็นมา : ป่าไม้เป็นมรดกจากธรรมชาติที่มีความสวยงามและหลากหลายในตัวเอง เป็นตัวแทนของธรรมชาติในโลก ที่แสดงออกถึงความเจริญงอกงามเติบโตและหลากหลาย ในป่าไม้มีต้นไม้รวมทั้งมีสัตว์ป่านานาชนิด เป็นองค์ประกอบ เป็นระบบนิเวศวิทยาขนาดใหญ่ ที่มีการสร้างและถ่ายทอดพลังงานอย่างสมดุล เป็นต้นกำเนิดชีวิต เป็นแหล่งของพลังงาน เป็นแหล่งอาหาร ยา-สมุนไพร เป็นต้นกำเนิดแม่น้ำ ลำธาร คอยดูดซับความชื้น เป็นเครื่องปรับอากาศช่วยปอดของโลกอีกด้วย ผลผลิตหลักของป่าไม้ คือ ไม้ และไม้ได้ให้ประโยชน์หลาย ๆ อย่าง เป็นวัตถุดิบชนิดแรกที่เราใช้ประโยชน์ ไม้มีส่วนสำคัญในกิจกรรมทางเศรษฐกิจสมัยใหม่มากกว่าสิ่งอื่นใด และในอุตสาหกรรมหลักทุกชนิดก็ต้องพึ่งพาผลผลิตจากป่าอย่างน้อย 1 ชนิด เพื่อใช้ในกระบวนการผลิต เราจะเห็นได้ว่า ป่าไม้เป็นทั้งผู้ให้และผู้คุ้มครอง ดำรงรักษาไว้ซึ่งความหลากหลายทางระบบนิเวศ ทำให้เกิดความสมดุลแห่งระบบด้วยการหมุนเวียนเปลี่ยนแปลงแร่ธาตุและสสารในระบบนิเวศ

- วัตถุประสงค์ :
1. เพื่อป้องกันและลดการครอบครองเพื่อเป็นเจ้าของป่าสงวนแห่งชาติของประชาชนจังหวัดกาญจนบุรี
 2. เพื่อป้องกันและลดการเข้าไปใช้ประโยชน์เพื่อการเกษตรในป่าสงวนแห่งชาติ ของประชาชนจังหวัดกาญจนบุรี
 3. เพื่อป้องกันและลดการเข้าไปใช้ป่าสงวนแห่งชาติ ที่ไม่คุ้มค่าของประชาชน จังหวัดกาญจนบุรี

- เป้าหมาย :
1. ด้านปริมาณ
 - ประชาชนจังหวัดกาญจนบุรีที่ผ่านโครงการ ลดการครอบครอง เพื่อเป็นเจ้าของ ลดการเข้าไปใช้ประโยชน์เพื่อการเกษตร และลดการเข้าไปใช้ป่าสงวนแห่งชาติ ที่ไม่คุ้มค่า ไม่น้อยกว่า 30 คน
 2. ด้านคุณภาพ
 - ประชาชนจังหวัดกาญจนบุรีที่ผ่านจากการฝึกอบรมตามโครงการลดการครอบครองเพื่อเป็นเจ้าของป่าสงวนแห่งชาติ
 - ประชาชนจังหวัดกาญจนบุรีที่ผ่านจากการฝึกอบรมตามโครงการลดการเข้าไปใช้ประโยชน์เพื่อการเกษตรในป่าสงวนแห่งชาติ
 - ประชาชนจังหวัดกาญจนบุรีที่ผ่านจากการฝึกอบรมตามโครงการลดการเข้าไปใช้ป่าสงวนแห่งชาติ ที่ไม่คุ้มค่า

วิธีดำเนินการ :

1. กิจกรรมนำร่อง “กิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์”

วัตถุประสงค์ทั่วไป เพื่อให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรมได้พัฒนาความสัมพันธ์ของคนแต่ละคนในกลุ่ม และสามารถทำงานร่วมกัน ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

วัตถุประสงค์เฉพาะ หลังจบกิจกรรมผู้เข้าร่วมกิจกรรมสามารถ

1. ทำความรู้จักและสร้างบรรยากาศให้เป็นกันเองระหว่างกลุ่ม
2. มีปฏิสัมพันธ์ที่ดีระหว่างกลุ่มมี โอกาสแลกเปลี่ยนความรู้และประสบการณ์ระหว่างกัน
3. แสดงความรู้สึก ทศนคติที่ดีต่อการเป็นผู้ไม่บุกรุกพื้นที่ป่าสงวนแห่งชาติเพื่อการทำกิน

แนวคิดหลัก

กระบวนการกลุ่ม หมายถึง ที่รวมแห่งแนวคิด และประสบการณ์ ของบุคคลหลาย ๆ ฝ่ายที่มาพบปะสังสรรค์กันด้วยความรู้สึกพึงพอใจ ในความสัมพันธ์ ซึ่งการปฏิสัมพันธ์ของสมาชิกกลุ่มนี้จะช่วยค้นพบวิธี ในการแก้ปัญหาที่น่าพอใจร่วมกัน ทำให้แต่ละคนมี โอกาสแลกเปลี่ยน ความรู้และประสบการณ์ระหว่างกัน ความสัมพันธ์ของกลุ่ม ก่อให้เกิด ความสามัคคีที่ร่วมแรง ร่วมใจกันทำงานหรือกำหนดกิจกรรมเพื่อ ส่วนรวม “กลุ่ม” จึงนับว่ามีพลัง ซึ่งสามารถนำไปใช้ให้เกิดประโยชน์ ต่อการพัฒนาชุมชนในทุก ๆ ด้าน

อิทธิพลของกลุ่มที่มีต่อสมาชิก

1. กลุ่ม มีอิทธิพลต่อการเรียนของบุคคลที่เป็นสมาชิกอย่างมาก วิธีการที่สมาชิกแก้ปัญหา การจดจำ การประพฤติปฏิบัติ การสร้าง นิสัย และเจตคติ การดำเนินชีวิต การทำงาน ตลอดจนความพยายามที่ จะบรรลุ เป้าหมายของบุคคล ล้วนอยู่ภายใต้อิทธิพลของกลุ่มทั้งสิ้น
2. กลุ่ม เป็นเครื่องสนับสนุน และช่วยให้สมาชิกสามารถแสดงออก ซึ่ง ความรู้สึกนึกคิดอากัปกริยาต่าง ๆ ทั้งในทางที่ดีและไม่ดี
3. กลุ่ม ช่วยสนองความต้องการของสมาชิก นั่นคือ การที่สมาชิกมา รวมกันเป็นกลุ่มนั้น แต่ละคนย่อมมีความต้องการอยู่ในจิตใจของ ตน ซึ่งบุคคลอื่นอาจทราบ หรือไม่ทราบก็ได้ และโดยธรรมชาติของ มนุษย์นั้น ย่อมจะอยู่คนเดียวไม่ได้ เพราะจะเกิดความเบื่อหน่าย บุคคล ทุกคนย่อมต้องมีพรรคพวก เพื่อนฝูง ต้องการความรัก การยอมรับจาก กลุ่ม จึงเป็นเหตุให้คนเราเข้าร่วมกลุ่มกับคนอื่น ๆ มากขึ้น เพราะหวัง ว่ากลุ่มจะช่วยสนองความต้องการของตนได้
4. กลุ่ม มีอิทธิพลเหนือผลงานและการทำงานของสมาชิก จะเห็นได้ จากการทำงานของบุคคลแต่ละคน การที่บุคคลทำงานได้ดี มี ประสิทธิภาพเพียงใดนั้นย่อมขึ้นอยู่กับเพื่อนๆ ในกลุ่มถ้าสมาชิกส่วนใหญ่ของกลุ่ม มีความกระตือรือร้นในการทำงาน ก็จะทำให้สมาชิก ส่วนน้อยมีความกระตือรือร้นไปด้วย
5. กลุ่ม ช่วยให้ผู้สมาชิกมองเห็นภาพของตนเองชัดเจนขึ้น คือช่วยให้ สมาชิกทราบว่าตนเป็นอย่างไร ความมั่นใจ ความภาคภูมิใจ สิ่งเหล่านี้

สมาชิกไม่สามารถรู้เห็นได้ด้วยตนเองอย่างชัดเจนขึ้นอยู่กับบุคคลอื่น ๆ หรือกลุ่มที่จะสะท้อนให้เห็นสภาพของสมาชิกแต่ละคนว่าเป็นอย่างไร

6. กลุ่ม มีอิทธิพลในการช่วยตัดสินใจในกรณีที่มีปัญหาหรือมีสิ่งที่จะต้องเลือก ต้องตัดสินใจ อาจใช้มติของกลุ่มเป็นเครื่องตัดสินใจได้ คือ เปิดโอกาสให้สมาชิกทุกคน ได้มีส่วนร่วมออกความเห็น เกี่ยวกับวิธีการที่จะแก้ปัญหานั้นๆ ซึ่งจะช่วยให้ง่ายต่อการตัดสินใจ และยังก่อให้เกิดความเข้าใจอันดีต่อการในหมู่สมาชิกอีกด้วย

7. กลุ่ม มีอิทธิพลเหนือความกลัว ความวิตกกังวล ความท้อแท้ใจของสมาชิก เช่น คนที่มีความกลัว เมื่อเข้าไปอยู่ในกลุ่มเพื่อนๆ เขาสามารถปรับตัวให้คลายความกังวลลงได้ เมื่อเห็นเพื่อนๆ ในกลุ่ม ไม่มีความกลัว บทบาทการเป็นสมาชิกกลุ่ม

1. ช่วยทำกลุ่ม โดยให้ข้อคิด ข้อเสนอแนะต่อกลุ่ม
2. คอยกระตุ้นสนับสนุน ให้กำลังใจ รับฟังความคิดเห็นของเพื่อนสมาชิก
3. ตรวจสอบความคิดเห็นต่างๆ ของเพื่อนสมาชิก
4. ประสานความคิดเห็นต่างๆ เข้าด้วยกัน หาทางให้เกิดการสร้างสรรค์ในภาพทางความคิดเห็นเพิ่มขึ้น

5. ปลุกพลังกลุ่ม โดยการเสนอแนะ ความคิดและวิธีการใหม่

บทบาทการเป็นผู้นำกลุ่ม

1. กำหนดจุดมุ่งหมายการทำกลุ่มอย่างชัดเจน
2. สร้างแบบแผนการทำกลุ่ม ได้แก่ การกำหนดจำนวนสมาชิก เวลาการทำกลุ่ม

3. กระตุ้นการมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างสมาชิก

4. สร้างบรรยากาศที่ดีให้เกิดขึ้นในกลุ่ม

5. กระตุ้นให้สมาชิกระบายและแลกเปลี่ยนปัญหาต่างๆ ที่พบร่วมกัน

6. ลดความกังวลของสมาชิก และสรุปความก้าวหน้าของกลุ่ม

ประโยชน์ของกระบวนการกลุ่ม

1. ปัญหา อุปสรรค และความต้องการของส่วนรวม ได้รับการแก้ไข และตอบสนองความต้องการ ทำให้มีการพัฒนาไปในทิศทางที่ชุมชนต้องการอย่างแท้จริง

2. สมาชิกมีโอกาสนำความรู้ ความสามารถ แนวคิดและประสบการณ์ มาใช้ในการแก้ปัญหาพร้อมกัน

3. กระบวนการกลุ่ม จะช่วยให้เกิดความคิดในหมู่คณะ

กิจกรรมการเรียนรู้

1. บรรยาย
2. เล่นเกม

เวลาที่ใช้ทั้งหมด

ใช้เวลา 90 นาที

สื่อและอุปกรณ์ที่ใช้

1. กระดาษ A4 จำนวน 50 แผ่น
2. ของขวัญรางวัล 7 ชิ้น
3. รูปภาพเกี่ยวกับการบุกรุกพื้นที่ป่าสงวนแห่งชาติเพื่อการทำกิน
4. เอกสารหมายเลข 1 จำนวน 7 แผ่น

การประเมินผล

1. การมีส่วนร่วมของผู้เข้าร่วมกิจกรรม
2. สังเกตความสนใจและการซักถามของผู้เข้าร่วมกิจกรรม
3. จากการเสนอความคิดเห็นของผู้เข้าร่วมกิจกรรม

ภาคผนวก

1. เกม “ภาพปริศนา”

1. จัดให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรมนั่งเป็นกลุ่ม โดยแบ่งกลุ่มเป็น 6 คน พร้อมเลือกผู้นำกลุ่มและกำหนดบทบาทให้สมาชิกแต่ละคน
2. ผู้วิจัยแจกภาพที่เกี่ยวข้องกับการบุกรุกพื้นที่ป่าสงวนแห่งชาติเพื่อการทำกิน ให้กลุ่มละ 1 ภาพ
3. ให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรมแต่ละกลุ่มดูภาพ ดูแล้วให้แสดงความคิดเห็น ความรู้สึก ข้อเสนอแนะที่วิเคราะห์ได้จากรูปภาพ ตามเอกสารหมายเลข 1
4. ให้เลขาของกลุ่ม จดประเด็นความคิดเห็นของเพื่อน ๆ สมาชิกในกลุ่ม และสรุปประเด็นสำคัญให้ตัวแทนกลุ่มนำเสนอหน้าห้องประชุม
5. เมื่อสิ้นสุดกิจกรรม ผู้วิจัยสรุปประเด็นอีกครั้ง พร้อมทั้งแจกบัตรนัดเข้าร่วมกิจกรรมครั้งต่อไป

1. กิจกรรมที่ 1 อาสาสมัครรักษ่าป่าชุมชน

1.1 จุดมุ่งหมาย

เพื่อปรับสภาพหรือบรรยากาศของชุมชนที่มีอิทธิพลต่อการมีพฤติกรรมการบุกรุก

พื้นที่ป่าสงวนแห่งชาติเพื่อการทำกิน

1.2 กรอบเนื้อหา

งานวิจัยนี้ กรอบเนื้อหาความสัมพันธ์กับชุมชน คือ องค์กรชุมชนในรูปแบบของ คณะกรรมการหมู่บ้านที่มีหน้าที่อนุรักษ์ป่า การประกอบพิธีกรรม เช่น เลี้ยงผีปู่ตา ทอดผ้าป่าต้นไม้ ความเป็นเอกภาพและความรักสามัคคีภายในชุมชน และความเข้มแข็งของผู้นำและกฎระเบียบของชุมชน ในกิจกรรมนี้ผู้วิจัยเน้นที่ความเข้มแข็งของผู้นำและกฎระเบียบของชุมชน (จากการสัมภาษณ์ประชาชน)

1.3 วิธีดำเนินการ

- 1) ผู้บรรยายดำเนินการบรรยายข้อกำหนดอาสาสมัครรักษ่าป่าชุมชน
- 2) ให้ผู้เข้าร่วมโครงการฯ สมัครเป็นอาสาสมัครรักษ่าป่าชุมชน
- 3) ลงพื้นที่ป่าชุมชน เพื่อสร้างองค์ความรู้เกี่ยวกับป่า และป่าชุมชน
- 4) ให้ผู้เข้าร่วมโครงการซักถามปัญหาหรืออภิปรายประเด็นที่น่าสนใจ
- 5) ผู้เข้าร่วมโครงการกลับลงพื้นที่และทำงานต่อเนื่อง

1.4 ระยะเวลาที่ใช้ดำเนินการ

- 1) หังบรรยายข้อกำหนดอาสาสมัครรักษ่าป่าชุมชน
 - การดำเนินโครงการครั้งที่ 1 (วันที่ 11-12 กุมภาพันธ์ 2553)
 - การดำเนินโครงการครั้งที่ 4 (วันที่ 10-11 มิถุนายน 2553) การทบทวน
- 2) สมัครเป็นอาสาสมัครรักษ่าป่าชุมชน
 - การดำเนินโครงการครั้งที่ 1 (วันที่ 11-12 กุมภาพันธ์ 2553)
- 3) ลงพื้นที่ป่าชุมชน เพื่อสร้างองค์ความรู้เกี่ยวกับป่า
 - การดำเนินโครงการครั้งที่ 1 (วันที่ 11-12 กุมภาพันธ์ 2553)
 - การดำเนินโครงการครั้งที่ 2 (วันที่ 26-27 มีนาคม 2553)
 - การดำเนินโครงการครั้งที่ 3 (วันที่ 25-26 เมษายน 2553)
 - การดำเนินโครงการครั้งที่ 4 (วันที่ 10-11 มิถุนายน 2553)
 - การกลับลงพื้นที่และทำงานต่อเนื่องทุกครั้งตลอด 6 เดือน

2. กิจกรรมที่ 2 และ 3 กิจกรรมเศรษฐกิจพอเพียงและกิจกรรมรายได้เสริม

2.1 จุดมุ่งหมาย

เพื่อให้ผู้เข้าอบรม ได้ตระหนักถึงคุณค่าในการดำเนินชีวิตบนวิถีความคิดทางด้านเศรษฐกิจพอเพียงและกิจกรรมรายได้เสริม

2.2 กรอบเนื้อหา

ในงานวิจัยนี้ กรอบเนื้อหารายได้ของครัวเรือน คือ จำนวนเงินที่คนในครอบครัว

ทั้งหมดได้รับเฉลี่ยต่อเดือน ที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการบุกเบิกพื้นที่ป่าสงวนแห่งชาติเพื่อการทำกิน โดยการฝึกวิเคราะห์ ความพอประมาณ ความมีเหตุมีผล การมีภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี บนฐานของความรู้ และคุณธรรมในการใช้ชีวิต

2.3 วิธีดำเนินการ

- 1) ผู้บรรยายดำเนินการบรรยายเศรษฐกิจพอเพียง ภายใต้อาคาร 3 ห้อง 2 ชั้น
- 2) ให้ผู้เข้าร่วมโครงการฯ เป็นสมาชิกการพัฒนาอาชีพเสริมรายได้-ชีวิตพอเพียง
- 3) ลงพื้นที่ป่าชุมชน ชุมชนอื่น ๆ เพื่อสร้างองค์ความรู้เกี่ยวกับป่า และวิถีชีวิตอย่างพอเพียง
- 4) ให้ผู้เข้าร่วมโครงการซักถามปัญหาหรืออภิปรายประเด็นที่น่าสนใจ
- 5) ผู้เข้าร่วมโครงการกลับลงพื้นที่และทำงานต่อเนื่อง

2.4 ระยะเวลาที่ใช้ดำเนินการ

- 1) ผู้บรรยายดำเนินการบรรยายเศรษฐกิจพอเพียง ภายใต้อาคาร 3 ห้อง 2 ชั้น
 - การดำเนินโครงการครั้งที่ 2 (วันที่ 26-27 มีนาคม 2553)
 - การดำเนินโครงการครั้งที่ 4 (วันที่ 10-11 มิถุนายน 2553)
- 2) สมัครเป็นสมาชิกการพัฒนาอาชีพเสริมรายได้-ชีวิตพอเพียง
 - การดำเนินโครงการครั้งที่ 1 (วันที่ 11-12 กุมภาพันธ์ 2553)
- 3) ลงพื้นที่ป่าชุมชน ชุมชนอื่น ๆ เพื่อสร้างองค์ความรู้ในป่า และใช้ชีวิต

พอเพียง

- การดำเนินโครงการครั้งที่ 1 (วันที่ 11-12 กุมภาพันธ์ 2553)
 - การดำเนินโครงการครั้งที่ 2 (วันที่ 26-27 มีนาคม 2553)
 - การดำเนินโครงการครั้งที่ 3 (วันที่ 25-26 เมษายน 2553)
 - การดำเนินโครงการครั้งที่ 4 (วันที่ 10-11 มิถุนายน 2553)
 - การกลับลงพื้นที่และทำงานต่อเนื่องทุกครั้งที่ตลอด 6 เดือน
- 4) ให้ผู้เข้าร่วมโครงการซักถามปัญหาหรืออภิปรายประเด็นที่น่าสนใจ
- การดำเนินโครงการครั้งที่ 1 (วันที่ 11-12 กุมภาพันธ์ 2553)
 - การดำเนินโครงการครั้งที่ 2 (วันที่ 26-27 มีนาคม 2553)
 - การดำเนินโครงการครั้งที่ 3 (วันที่ 25-26 เมษายน 2553)
 - การดำเนินโครงการครั้งที่ 4 (วันที่ 10-11 มิถุนายน 2553)
- 5) ผู้เข้าร่วมโครงการกลับลงพื้นที่และทำงานต่อเนื่อง
- การดำเนินโครงการครั้งที่ 1 (วันที่ 11-12 กุมภาพันธ์ 2553)
 - การดำเนินโครงการครั้งที่ 2 (วันที่ 26-27 มีนาคม 2553)
 - การดำเนินโครงการครั้งที่ 3 (วันที่ 25-26 เมษายน 2553)
 - การดำเนินโครงการครั้งที่ 4 (วันที่ 10-11 มิถุนายน 2553)

3. กิจกรรมที่ 4 สัญญาว่าจะ “รักษ์ป่า”

3.1 จุดมุ่งหมาย

1. เพื่อให้ผู้เข้าอบรมตระหนักถึงความสำคัญของสัญญาประชาคมภายในหมู่บ้านเพราะสัญญาประชาคมเป็นการสนับสนุนทางสังคม ที่มีต่อบุคคล ซึ่งสัญญาประชาคมหากจะได้รับการยอมรับต้องมีผู้นำชุมชนที่เข้มแข็ง
2. เพื่อให้ผู้เข้าอบรมได้ตระหนักถึงคุณค่า และความสำคัญของตนเองว่า ตนเป็นทรัพยากรบุคคลที่มีคุณค่ายิ่งต่อการพัฒนาชุมชน

3.2 กรอบเนื้อหา

ในงานวิจัยนี้ กรอบเนื้อหารายได้ของครัวเรือน คือ จำนวนเงินที่คนในครอบครัว ทั้งหมดได้รับเฉลี่ยต่อเดือน ที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการบุกรุกพื้นที่ป่าสงวนแห่งชาติเพื่อการทำกิน

3.2 วิธีดำเนินการ

1. ผู้บรรยายดำเนินการบรรยายตามเนื้อหา

2. ให้ผู้เข้ารับการอบรมซักถามปัญหาหรืออภิปรายประเด็นที่น่าสนใจ
3. แบ่งกลุ่มผู้เข้ารับการอบรมหาเป้าหมายทางการศึกษา

3.3 ระยะเวลาที่ใช้

- 1) ฟังบรรยายสรุปของอาสาสมัครรักษ่าป่าชุมชน
 - การดำเนินโครงการครั้งที่ 4 (วันที่ 10-11 ตุลาคม 2553)
- 2) การยืนยันเป็นอาสาสมัครรักษ่าป่าชุมชน
 - การดำเนินโครงการครั้งที่ 1 (วันที่ 11-12 ตุลาคม 2553)
- 3) ลงพื้นที่ป่าชุมชน เพื่อตรวจสอบเกี่ยวกับป่า
 - การดำเนินโครงการครั้งที่ 1 (วันที่ 11-12 ตุลาคม 2553)
 - การดำเนินโครงการครั้งที่ 2 (วันที่ 26-27 ตุลาคม 2553)
 - การดำเนินโครงการครั้งที่ 3 (วันที่ 25-26 พฤศจิกายน 2553)
 - การดำเนินโครงการครั้งที่ 4 (วันที่ 10-11 พฤศจิกายน 2553)

ระยะเวลา : วันที่ 11 ตุลาคม 2553 - 11 พฤศจิกายน 2553

เขตพื้นที่ : ห้องประชุมสำนักงานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม จังหวัดกาญจนบุรี

หน่วยงาน : 1. สำนักงานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม จังหวัดกาญจนบุรี
 2. องค์การบริหารส่วนจังหวัดกาญจนบุรี
 3. เทศบาลเมืองกาญจนบุรี
 4. นายวิทยา ปัญจมาตย์

ประเมินผล : 1. ทดสอบก่อนเข้าร่วมโครงการ ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลมาจากแบบทดสอบก่อนเข้าร่วมโครงการ (Pretest)
 2. ทดสอบหลังเข้าร่วมโครงการ ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลมาจากแบบทดสอบหลังเข้าร่วมโครงการ (Posttest)

ผลที่จะได้รับ : 1. ประชาชนจังหวัดกาญจนบุรีที่ผ่านจากการฝึกอบรมตามโครงการจำนวนไม่น้อยกว่า 30 คน ลดการครอบครองเพื่อเป็นเจ้าของป่าสงวนแห่งชาติ
 2. ประชาชนจังหวัดกาญจนบุรีที่ผ่านจากการฝึกอบรมตามโครงการจำนวนไม่น้อยกว่า 30 คน ลดการเข้าไปใช้ประโยชน์เพื่อ

การเกษตรในป่าสงวนแห่งชาติ

3. ประชาชนจังหวัดกาญจนบุรีที่ผ่านจากการฝึกอบรมตามโครงการ จำนวนไม่น้อยกว่า 30 คน ลดการเข้าไปใช้ป่าสงวนแห่งชาติ ที่ไม่ คู้มค่า

งบประมาณ :

รายการ	จำนวนเงิน (บาท)
1. ค่าวิทยากร	8,000
2. ค่าถ่ายเอกสาร	1,000
3. ค่าเอกสาร	2,000
4. ค่าน้ำมันเชื้อเพลิง	1,000
5. ค่าอาหารและอาหารว่าง จำนวน 40 คน ๆ ละ 200 บาท	8,000
6. ค่าบริหารจัดการ	10,000
รวม	30,000

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY



มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY



การบุกรุกพื้นที่ป่าสงวนแห่งชาติ เป็นความหายนะของมนุษยชาติ ซึ่งจะส่งผลกระทบต่อทั้งระดับบุคคล ชุมชน ชาติ และสถานะแวดล้อมของโลก ดังนั้นข้าพเจ้าจึงตระหนักว่าการป้องกันการบุกรุกพื้นที่ป่าสงวนแห่งชาติ เป็นหน้าที่ของบุคคลทุก ๆ คนที่ต้องร่วมกัน



นายวิทยา ปัญจมาตย์

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

นายวิทยา ปัญจมาตย์: ผู้จัดทำคู่มือ



ตอน	เรื่อง	หน้า
1	คำนำ.....	1
2	คำชี้แจง.....	3
3	ภาคผนวก โครงการ.....	10



มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

คู่มือการจัดกิจกรรมโครงการ “รักษป่า”

.....

คำชี้แจง

ในการวิจัยเรื่อง “ก 208 เบนการแก้ไขปัญหาการบุกรุกพื้นที่ป่าสงวนแห่งชาติ เพื่อการทำกิน ของประชาชนจังหวัดกาญจนบุรี” ดำเนินการวิจัยเป็น 3 ระยะ โดยระยะที่ 1 เป็นการศึกษาถึงความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของการบุกรุกพื้นที่ป่าสงวนแห่งชาติเพื่อการทำกินแล้วสร้างรูปแบบ ระยะที่ 2 เป็นการสร้างรูปแบบที่นำมาแก้ไขการบุกรุกพื้นที่ป่าสงวนแห่งชาติเพื่อการทำกิน และระยะที่ 3 นำรูปแบบที่เป็นผลจากการวิจัยไปใช้ในการแก้ไขปัญหาการบุกรุกพื้นที่ป่าสงวนแห่งชาติเพื่อการทำกินสำหรับโครงการ “รักษป่า” ซึ่งผลการวิจัย 3 ระยะ มีดังต่อไปนี้

ระยะที่ 1 จากตัวแปรที่ใช้ศึกษาทั้งหมด 25 ตัวแปร ที่ศึกษาถึงความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของการบุกรุกพื้นที่ป่าสงวนแห่งชาติเพื่อการทำกินมีเพียง 4 ตัวแปร คือความสัมพันธ์กับชุมชน รายได้ครัวเรือน ความเข้มแข็งของผู้นำและกฎระเบียบชุมชนความชัดเจนในการปักแนวเขตพื้นที่ป่าสงวนแห่งชาติซึ่ง 4 ตัวแปรดังกล่าวเป็นสมการจำแนกประเภทที่ใช้คาดคะเนความเป็นสมาชิกของกลุ่มการบุกรุกพื้นที่ป่าสงวนแห่งชาติเพื่อการทำกินอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และมีทิศทางความสัมพันธ์เชิงลบทั้ง 4 ตัวแปร

ระยะที่ 2 เป็นการนำทั้ง 4 ตัวแปรจากผลระยะที่ 1 สร้างรูปแบบแก้ไขการบุกรุกพื้นที่ป่าสงวนแห่งชาติเพื่อการทำกิน โดยการระดมความคิดเห็นจากผู้เชี่ยวชาญจำนวน 10 คน และ

ระยะที่ 3 การดำเนินโครงการ “รักษป่า” มีช่วงการดำเนินงานนับตั้งแต่การเก็บข้อมูลก่อนการเข้าร่วมโครงการ (Pretest) จนถึงการเก็บข้อมูลหลังการเข้าร่วมโครงการ (Posttest) ใช้เวลา 6 เดือน โดยมีการจัดอบรมตามโครงการ 4 ครั้ง การอบรมเสร็จสิ้นแต่ละครั้ง ผู้เข้าร่วมโครงการจะกลับลงพื้นที่และทำงานต่อเนื่อง โดยมีเจ้าหน้าที่จากภาครัฐ-เอกชนเข้ามาดำเนินโครงการต่อเนื่องเช่นกัน โดยเป็นไปในลักษณะภาครัฐเข้าไปมีส่วนร่วม (ประชาชนเป็นแกนหลักภาครัฐเพียงเข้าไปมีส่วนร่วม)

การดำเนินโครงการ “รักษป่า” ครั้งนี้ ประกอบด้วย กระบวนการและขั้นตอนที่วิทยากรใช้การบรรยาย กิจกรรม เพื่อให้ผู้เข้ารับการอบรมเกิดการเรียนรู้ และปรับพฤติกรรมตามจุดมุ่งหมายของโครงการ โดยมีรายละเอียดการดำเนินโครงการ “รักษป่า” ดังนี้

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

ขั้นตอนการดำเนินโครงการ

1. ขั้นตอนก่อนการดำเนินโครงการ

ผู้วิจัยชี้แจงผู้เข้าร่วมโครงการ ทราบว่าโครงการอะไร ใช้เวลาเท่าใดมี จุดมุ่งหมายอย่างไรแล้วให้ทำแบบทดสอบ (Pretest) ก่อนการร่วมโครงการ การ แก้ไขปัญหาการบุกรุกพื้นที่ป่าสงวนแห่งชาติเพื่อการทำกินซึ่งเป็นแบบสอบถาม พฤติกรรมการบุกรุกพื้นที่ป่าสงวนแห่งชาติ แบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ จำนวน 10 รายข้อ ที่สอบถามพฤติกรรมมุ่งที่จะกระทำของบุคคล โดยเป็นข้อ คำถามมุ่งที่จะกระทำใน 3 ด้าน คือ

- 1.1 ครอบครองเพื่อเป็นเจ้าของพื้นที่ หรือ
- 1.2 เข้าไปใช้ประโยชน์เพื่อการเกษตร หรือ
- 1.3 เข้าไปใช้ป่าไม้ที่ไม่คุ้มค่า

หากมีพฤติกรรมแม้เพียง 1 ใน 3 ลักษณะดังกล่าวแล้วให้ถือว่าเป็นการบุกรุก พื้นที่ป่าสงวนแห่งชาติเพื่อการทำกิน โดยข้อคำถามแต่ละข้อมีคะแนนสูงสุดที่ 5 คะแนน ดังนั้นในแบบสอบถามนี้จึงมีคะแนนเต็ม 50 คะแนน การคัดเลือกคนเข้าร่วมโครงการต้องคัดคน ที่มีคะแนนเกิน 25 คะแนนขึ้นไป ให้ได้ตามจำนวนที่กำหนด หากมีจำนวนเกินให้ทำการจับฉลาก ซึ่งเป็นการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) ในการแปลผลคะแนนจากแบบสอบถาม ให้ผู้ตรวจคะแนนมี เกณฑ์ ในการให้คะแนน ดังนี้

เลือกเป็นจริงที่สุด	ให้คะแนน	5	คะแนน
เลือกเป็นจริง	ให้คะแนน	4	คะแนน
เลือกค่อนข้างเป็นจริง	ให้คะแนน	3	คะแนน
เลือกไม่เป็นจริง	ให้คะแนน	2	คะแนน
เลือกไม่เป็นจริงเลย	ให้คะแนน	1	คะแนน

2. ขั้นตอนการดำเนินโครงการ

ให้ดำเนินการตามรูปแบบการแก้ไขปัญหาการบุกรุกพื้นที่ป่าสงวนแห่งชาติ เพื่อการทำกิน โดยผู้วิจัยเข้าร่วมโครงการและสังเกตอย่างมีส่วนร่วม เมื่อโครงการดำเนินการเสร็จสิ้นในแต่ละตัวแปร ผู้วิจัยจะให้กลุ่มเป้าหมายทำแบบทดสอบเป็นระยะและประเมินกลุ่มเป้าหมายโดยการสังเกต สัมภาษณ์ เพื่อนำผลไปประยุกต์และปรับปรุงยุทธศาสตร์และสรุปผลการทดลองซึ่งการดำเนินการวิจัยจะมี 4 กิจกรรม ตามตัวแปรที่พบในระยะเวลาวิจัยที่ 1 รายละเอียดมีดังนี้

ตัวแปร	กิจกรรม
--------	---------

- | | |
|---|--|
| 1. ความสัมพันธ์กับชุมชน | 1. กิจกรรมอาสาสมัครรักษาดินแดน |
| 2. รายได้ครัวเรือน | 1. กิจกรรมเสริมสร้างอาชีพ
2. กิจกรรมรายได้เสริม |
| 3. ความเข้มแข็งของผู้นำและ
คณะกรรมการชุมชน | 1. กิจกรรมสัญญาว่าจะ “รักษป่า” |
| 4. ความชัดเจนในการปักแนวเขต
พื้นที่ป่าสงวนแห่งชาติ | 1. กิจกรรมสัญญาว่าจะ “รักษป่า” |

3. ขั้นตอนสิ้นสุดโครงการ

ผู้วิจัยให้กลุ่มผู้เข้าร่วมโครงการทำแบบทดสอบหลังร่วมโครงการ (Posttest) ในการแก้ไขปัญหาการบุกรุกพื้นที่ป่าสงวนแห่งชาติเพื่อการทำกินซึ่งเป็นแบบสอบถามพฤติกรรมกรรมการบุกรุกพื้นที่ป่าสงวนแห่งชาติ ชุดเดียวกับแบบสอบถามขั้นตอนก่อนการดำเนินโครงการ

จากนั้นนำมาทำการเปรียบเทียบระหว่างก่อน-หลังการเข้าร่วมโครงการ โดยใช้สถิติการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบวัดซ้ำสำหรับตัวแปรตามหลายตัว (Multivariate Analysis of variance-Repeated Measures MANOVA)



มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY



มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

นายวิทยา ปัญงมาตย์: ผู้จัดทำคู่มือ

โครงการ “รักษัป่า”

ในการดำเนินโครงการ “รักษัป่า” มีช่วงการดำเนินงานนับตั้งแต่เก็บข้อมูลก่อนการเข้าร่วมโครงการ (Pretest) จนถึงการเก็บข้อมูลหลังการเข้าร่วมโครงการ (Posttest) ใช้เวลา 6 เดือน โดยมีการจัดอบรมตามโครงการ 4 ครั้ง การอบรมเสร็จแต่ละครั้ง ผู้เข้าร่วมโครงการ 216 ับพื้นที่และทำงานต่อเนื่อง โดยมีเจ้าหน้าที่ภาครัฐ-เอกชนดำเนินโครงการต่อเนื่องเช่นกัน โดยเป็นไปในลักษณะภาครัฐเข้าไปมีส่วนร่วม (ประชาชนเป็นแกนหลักภาครัฐเป็นผู้มีส่วนร่วม)

การดำเนินโครงการ “รักษัป่า” ครั้งนี้ ประกอบด้วย กระบวนการและขั้นตอนที่วิทยากรใช้การบรรยาย กิจกรรม เพื่อให้ผู้เข้ารับการอบรมเกิดการเรียนรู้และปรับพฤติกรรมตามจุดมุ่งหมายของโครงการ โดยมีรายละเอียดโครงการ “รักษัป่า” ดังนี้

ชื่อโครงการ

“รักษัป่า”

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
ความเป็นมา

ป่าไม้เป็นมรดกจากธรรมชาติที่มีความสวยงาม อีกทั้งยังมีความหลากหลายในตัวเอง เป็นตัวแทนของธรรมชาติในโลก ที่แสดงออกถึงความเจริญงอกงามเติบโต และหลากหลาย ในป่าไม้มีต้นไม้รวมทั้งหมดมีสัตว์ป่านานาชนิดเป็นองค์ประกอบ เป็นระบบนิเวศวิทยาขนาดใหญ่ ที่มีการสร้างและถ่ายทอดพลังงานอย่างสมดุล เป็นต้น

กำเนิดชีวิต เป็นแหล่งของพลังงาน เป็นแหล่งอาหาร ยา-สมุนไพร เป็นต้นกำเนิด
แม่น้ำ ลำธาร คอยดูดซับความชื้น เป็นเครื่องปรับอากาศช่วยปลดของโลกอีกด้วย
ผลิตผลหลักของป่าไม้ คือ ไม้ และไม้ได้ให้ประโยชน์หลาย ๆ อย่าง เป็นวัตถุดิบ
ชนิดแรกที่เราใช้ประโยชน์ ไม้มีส่วนสำคัญในกิจกรรมทางเศรษฐกิจสมัยใหม่
มากกว่าสิ่งอื่นใด และในอุตสาหกรรมหลักทุกชนิดก็ต้องพึ่งพาผลผลิตจากป่าอย่าง
น้อย 1 ชนิด เพื่อใช้ในกระบวนการผลิต เราจะเห็นได้ว่า ป่าไม้เป็นทั้งผู้ให้และผู้
คุ้มครอง ดำรงรักษาไว้ซึ่งความหลากหลายทางระบบนิเวศ ทำให้เกิดความสมดุล
แห่งระบบด้วยการหมุนเวียนเปลี่ยนแปลงแร่ธาตุและสสารในระบบนิเวศ

วัตถุประสงค์

1. ป้องกันและลดการครอบครองเป็นเจ้าของป่าสงวนแห่งชาติ ของประชาชน
จังหวัดกาญจนบุรี
2. ป้องกันและลดการเข้าไปใช้ประโยชน์เพื่อการเกษตรในป่าสงวนแห่งชาติ
ของประชาชนจังหวัดกาญจนบุรี
3. ป้องกันและลดการเข้าไปใช้ป่าสงวนแห่งชาติ ที่ไม่คุ้มค่าของประชาชน
จังหวัดกาญจนบุรี

เป้าหมาย

1. ด้านปริมาณ

ประชาชนจังหวัดกาญจนบุรี ไม่น้อยกว่า 30 คนที่ได้ผ่าน โครงการ ลดการ
ครอบครองเพื่อเป็นเจ้าของ ลดการเข้าไปใช้ประโยชน์เพื่อการเกษตร และลดการ

1.3 เนื้อหา

ความหมาย

กระบวนการกลุ่มหมายถึงที่รวมแห่งแนวคิดและประสบการณ์ของบุคคลหลายๆฝ่ายที่มาพบปะสังสรรค์กันด้วยความรู้สึกพึงพอใจในความสัมพันธ์ซึ่งการปฏิสัมพันธ์ของสมาชิกกลุ่มนี้จะช่วยค้นพบวิธีในการแก้ปัญหาที่น่าพอใจร่วมกันทำให้แต่ละคนมีโอกาสแลกเปลี่ยนความรู้และประสบการณ์ระหว่างกัน ความสัมพันธ์ของกลุ่มก่อให้เกิดความสามัคคีร่วมแรงร่วมใจกันทำงานหรือกำหนดกิจกรรมเพื่อส่วนรวม“กลุ่ม”จึงนับว่ามีพลังซึ่งสามารถนำไปใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อการพัฒนาชุมชนในทุกๆด้าน

อิทธิพลของกลุ่มที่มีต่อสมาชิก

1. กลุ่มมีอิทธิพลต่อการเรียนรู้ของสมาชิกอย่างสูงวิธีการที่สมาชิกแก้ปัญหาจําการประพุดติปฏิบัติการสร้างนิสัยและเจตคติตลอดถึงความพยายามที่จะบรรลุเป้าหมายของบุคคลล้วนอยู่ภายใต้อิทธิพลของกลุ่มทั้งสิ้น
2. กลุ่มเป็นเครื่องสนับสนุนและช่วยให้สมาชิกสามารถแสดงออกซึ่งความรู้สึกนึกคิดอกกับปฏิกิริยาต่างๆทั้งในทางที่ดีและไม่ดี
3. กลุ่มช่วยสนองความต้องการของสมาชิกนั่นคือการที่สมาชิกรวมกันเป็นกลุ่ม ซึ่งแต่ละคนย่อมมีความต้องการอยู่ในจิตใจของตนซึ่งบุคคลอื่นอาจทราบหรือไม่ทราบก็ได้และโดยธรรมชาติของมนุษย์นั้นย่อมอยู่คนเดียวไม่ได้ เพราะจะเกิดความเบื่อหน่ายบุคคลทุกคนย่อมจะต้องมีพรรคพวกเพื่อนฝูงต้องการความรักการยอมรับจากกลุ่มจึงเป็นเหตุให้คนเมาเข้าร่วมกลุ่มกับคนอื่นๆมากขึ้น เพราะหวังว่ากลุ่มจะช่วยสนองความต้องการของตนได้

4. กลุ่มมีอิทธิพลเหนือผลงานและการทำงานของสมาชิกจะเห็นได้จากการทำงานของบุคคลในแต่ละคนการที่บุคคลทำงานได้ดีมีประสิทธิภาพเพียงใด ย่อมขึ้นอยู่กับสมาชิกในกลุ่มถ้าสมาชิกส่วนใหญ่ของกลุ่มมีความกระตือรือร้นในการทำงานทำให้สมาชิกส่วนน้อยมีความกระตือรือร้นไปด้วย

5. กลุ่ม ทำให้สมาชิกได้มองเห็นภาพตนเองชัดเจนคือช่วยให้สมาชิกทราบว่าตนเป็นอย่างไรมีความมั่นใจความภาคภูมิใจสิ่งเหล่านี้สมาชิกไม่สามารถรู้เห็นได้ด้วยตนเองอย่างชัดเจนขึ้นอยู่กับบุคคลอื่นๆหรือกลุ่มที่จะสะท้อนให้เห็นสภาพของสมาชิกแต่ละคนว่าเป็นอย่างไร

6. กลุ่มมีอิทธิพลในการช่วยตัดสินใจในกรณีที่มีปัญหาหรือมีสิ่งที่จะต้องเลือกต้องตัดสินใจอาจใช้มติของกลุ่มเป็นเครื่องตัดสินใจได้คือเปิดโอกาสให้สมาชิกทุกคนได้มีส่วนร่วมออกความเห็นเกี่ยวกับวิธีการที่จะแก้ปัญหานั้นๆซึ่งจะทำให้ง่ายต่อการตัดสินใจและยังก่อให้เกิดความเข้าใจอันดีต่อการในหมู่สมาชิกอีกด้วย

7. กลุ่มมีอิทธิพลเหนือความกลัวความวิตกกังวลความท้อแท้ใจของสมาชิกเช่นคนที่มีความกลัวเมื่อเข้าไปอยู่ในกลุ่มเพื่อนๆเขาสามารถปรับตัวให้คลายความกังวลได้เมื่อเห็นเพื่อนๆในกลุ่มไม่มีความกลัว

บทบาทการเป็นสมาชิกกลุ่ม

1. ช่วยทำกลุ่ม โดยให้ข้อคิดข้อเสนอแนะต่อกลุ่ม
2. คอยกระตุ้นสนับสนุนให้กำลังใจรับฟังความคิดเห็นของเพื่อนสมาชิก
3. ตรวจสอบความคิดเห็นต่างๆของเพื่อนสมาชิก
4. ประสานความคิดเห็นต่างๆเข้าด้วยกันหาทางให้เกิดการสร้างสรรค์ในภาพทางความคิดเห็นเพิ่มขึ้น

5. ปลุกพลังกลุ่มโดยเสนอความคิดและวิธีการใหม่ บทบาทการเป็นผู้นำกลุ่ม

1. กำหนดจุดมุ่งหมายการทำกลุ่มอย่างชัดเจน
2. สร้างแบบแผนการทำกลุ่มได้แก่การกำหนดจำนวนสมาชิกเวลาการทำกลุ่ม

ทำกลุ่ม

3. กระตุ้นการมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างสมาชิก
4. สร้างบรรยากาศที่ดีให้เกิดขึ้นในกลุ่ม
5. กระตุ้นสมาชิกเพื่อแลกเปลี่ยนความคิด
6. ลดความกังวลสมาชิกสรุปความก้าวหน้ากลุ่ม

ประโยชน์ของกระบวนการกลุ่ม

1. ปัญหาอุปสรรคและความต้องการของส่วนรวมได้รับการแก้ไขและตอบสนองความต้องการทำให้มีการพัฒนาไปในทิศทางที่ชุมชนต้องการอย่างแท้จริง
2. สมาชิกมีโอกาสนำความรู้ความสามารถแนวคิดและประสบการณ์มาใช้ในการแก้ปัญหาาร่วมกัน
3. กระบวนการกลุ่มจะช่วยให้เกิดความสามัคคีในหมู่คณะ

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

1.4 กิจกรรมการเรียนรู้

1.4.1 บรรยาย

1.4.2 เล่นเกม

1.5 เวลาที่ใช้ทั้งหมด

ใช้เวลา 90 นาที

1.6 สื่อและอุปกรณ์ที่ใช้

1.6.1 กระดาษ A4 จำนวน 50 แผ่น

1.6.2 ของขวัญรางวัล 7 ชิ้น

1.6.3 รูปภาพเกี่ยวกับการบุกรุกพื้นที่ป่าสงวนแห่งชาติเพื่อการทำกิน

1.6.4 เอกสารหมายเลข 1 จำนวน 7 แผ่น

1.7 การประเมินผล

1.7.1 การมีส่วนร่วมของผู้เข้าร่วมกิจกรรม

1.7.2 สังเกตความสนใจซักถามผู้เข้าร่วมกิจกรรม

1.7.3 การเสนอความคิดเห็นของผู้เข้าร่วมกิจกรรม

1.8 ภาคผนวก

เกม“ภาพปริศนา”

1) จัดให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรมนั่งเป็นกลุ่ม โดยแบ่ง เป็นกลุ่มละ 6 คนพร้อมเลือกผู้นำกลุ่มและกำหนดบทบาทให้สมาชิกแต่ละคน

2) ผู้วิจัยแจกภาพที่เกี่ยวข้องกับการบุกรุกพื้นที่ป่าสงวนแห่งชาติเพื่อการทำกิน ให้กลุ่มละ 1 ภาพ

3) ให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรมแต่ละกลุ่มดูภาพดูแล้วให้แสดงความคิดเห็น ความรู้สึกข้อเสนอแนะที่วิเคราะห์ได้จากรูปภาพตามเอกสารหมายเลข 1

4) ให้เลขากลุ่มจดประเด็นความคิดเห็นของเพื่อนสมาชิกในกลุ่มและสรุปประเด็นสำคัญให้ตัวแทนกลุ่มนำเสนอหน้าห้องประชุม

5) เมื่อสิ้นสุดกิจกรรมผู้วิจัยสรุปประเด็นอีกครั้งพร้อมทั้งแจกบัตรนัดเข้าร่วมกิจกรรมครั้งต่อไป

2.4.5 ผู้เข้าร่วมโครงการกลับลงพื้นที่และทำงานต่อเนื่อง

2.5 เวลาที่ใช้ทั้งหมด

2.5.1 พังบรรยายข้อกำหนดอาสาสมัครรักษ่าป่า

1) ครั้งที่ 1 (วันที่ 11-12 กุมภาพันธ์ 2553)

2) ครั้งที่ 4 (วันที่ 10-11 มิถุนายน 2553)

การทบทวน

2.5.2 สมัครเป็นอาสาสมัครรักษ่าป่าชุมชน

1) ครั้งที่ 1 (วันที่ 11-12 กุมภาพันธ์ 2553)

2.5.3 ลงพื้นที่ป่าชุมชน เพื่อสร้างองค์ความรู้เกี่ยวกับป่าสงวนแห่งชาติ

1) ครั้งที่ 1 (วันที่ 11-12 กุมภาพันธ์ 2553)

2) ครั้งที่ 2 (วันที่ 26-27 มีนาคม 2553)

3) ครั้งที่ 3 (วันที่ 25-26 เมษายน 2553)

4) ครั้งที่ 4 (วันที่ 10-11 มิถุนายน 2553)

5) ลงพื้นที่ต่อเนื่องทุกครั้งที่ตลอด 6 เดือน

2.6 สื่อและอุปกรณ์ที่ใช้

2.7 การประเมินผล

2.7.1 การมีส่วนร่วมของผู้เข้าร่วมกิจกรรม

2.7.2 สังเกตความสนใจซักถามผู้เข้าร่วมกิจกรรม

2.7.3 การเสนอความคิดเห็นของผู้เข้าร่วมกิจกรรม

2.8 ภาคผนวก

3. กิจกรรมที่ 2, 3 เศรษฐกิจพอเพียงและรายได้เสริม

3.1 วัตถุประสงค์ทั่วไป

เพื่อให้ผู้ที่เข้าอบรม ได้ตระหนักถึงคุณค่าในการดำเนินชีวิตบนวิถีความคิดทางด้านเศรษฐกิจพอเพียงและการหารายได้เสริม

3.3 เนื้อหา

ในงานวิจัย กรอบเนื้อหา รายได้ของครัวเรือน คือ จำนวนเงินที่คนในครอบครัว ทั้งหมดได้รับเฉลี่ยต่อเดือน ที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการบุกเบิกพื้นที่ป่าสงวนแห่งชาติเพื่อการทำกิน โดยศึกษาวิเคราะห์ ความพอประมาณ ความมีเหตุมีผล การมีภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี บนฐานของความรู้ และคุณธรรมในการใช้ชีวิต

3.4 กิจกรรมการเรียนรู้

3.4.1 ผู้บรรยายดำเนินการบรรยายเศรษฐกิจพอเพียง ภายใต้อายุ 3 ชั่วโมง 2

3.4.2 ให้ผู้เข้าร่วมโครงการฯ เป็นสมาชิกการพัฒนาอาชีพเสริมรายได้-ชีวิตพอเพียง

3.4.3 ลงพื้นที่ป่าชุมชน ชุมชนอื่น ๆ เพื่อสร้างองค์ความรู้เกี่ยวกับป่าและวิถีชีวิตอย่างพอเพียง

3.4.4 ให้ผู้เข้าร่วมโครงการซักถามปัญหาหรืออภิปรายประเด็นที่น่าสนใจ

3.4.5 ผู้เข้าร่วมโครงการกลับลงพื้นที่และทำงานต่อเนื่อง

3.5 เวลาที่ใช้ทั้งหมด

3.5.1 ผู้บรรยายดำเนินการบรรยายเศรษฐกิจพอเพียง ภายใต้อายุ 3 ชั่วโมง 2

1)ครั้งที่ 2 (วันที่ 26-27 มีนาคม 2553)

2)ครั้งที่ 4 (วันที่ 10-11 มิถุนายน 2553)

3.5.2สมัครเป็นสมาชิกพัฒนาอาชีพเสริมรายได้และชีวิตพอเพียง

1)ครั้งที่ 1 (วันที่ 11-12 กุมภาพันธ์ 2553)

3.5.3 ลงพื้นที่ป่าชุมชน ชุมชนอื่น ๆ เพื่อสร้างองค์ความรู้ในป่า และใช้ชีวิตพอเพียง

1)ครั้งที่ 1 (วันที่ 11-12 กุมภาพันธ์ 2553)

2)ครั้งที่ 2 (วันที่ 26-27 มีนาคม 2553)

3)ครั้งที่ 3 (วันที่ 25-26 เมษายน 2553)

4)ครั้งที่ 4 (วันที่ 10-11 มิถุนายน 2553)

5)กลับลงพื้นที่และทำงานต่อเนื่องทุกครั้งที่ตลอด 6 เดือน

3.5.4 ให้ผู้เข้าร่วมโครงการซักถามปัญหาหรืออภิปรายประเด็นที่

น่าสนใจ

1)ครั้งที่ 1 (วันที่ 11-12 กุมภาพันธ์ 2553)

2)ครั้งที่ 2 (วันที่ 26-27 มีนาคม 2553)

3)ครั้งที่ 3 (วันที่ 25-26 เมษายน 2553)

4)ครั้งที่ 4 (วันที่ 10-11 มิถุนายน 2553)

3.5.5 ผู้เข้าร่วมโครงการกลับลงพื้นที่และทำงานต่อเนื่อง

1)ครั้งที่ 1 (วันที่ 11-12 กุมภาพันธ์ 2553)

2)ครั้งที่ 2 (วันที่ 26-27 มีนาคม 2553)

3)ครั้งที่ 3 (วันที่ 25-26 เมษายน 2553)

4)ครั้งที่ 4 (วันที่ 10-11 มิถุนายน 2553)

3.6 สื่อและอุปกรณ์ที่ใช้

3.7 การประเมินผล

3.7.1 การมีส่วนร่วมของผู้เข้าร่วมกิจกรรม

3.7.2 สังเกตความสนใจซักถามผู้เข้าร่วมกิจกรรม

3.7.3 การเสนอความคิดของผู้เข้าร่วมกิจกรรม

3.8 ภาคผนวก

4. กิจกรรมที่ 4 สัญญาว่าจะ “รักษป่า”

4.1 วัตถุประสงค์ทั่วไป

4.1.1 เพื่อให้ผู้เข้าอบรมตระหนักถึงความสำคัญของสัญญาประชาคมภายในหมู่บ้านเพราะสัญญาประชาคมเป็นการสนับสนุนทางสังคมที่มีต่อบุคคล ซึ่งสัญญาประชาคมหากจะได้รับการยอมรับต้องมีผู้นำชุมชนที่เข้มแข็ง

4.1.2 เพื่อให้ผู้เข้าอบรมได้ตระหนักถึงคุณค่าและความสำคัญของตนเองว่าตนเป็นทรัพยากรบุคคลที่มีคุณค่ายิ่งต่อการพัฒนาชุมชน

4.3 เนื้อหา

ในงานวิจัย กรอบเนื้อหารายได้ของครัวเรือน คือ จำนวนเงินที่คนในครอบครัวทั้งหมดได้รับเฉลี่ยต่อเดือน ที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการบุกรุกพื้นที่ป่าสงวนแห่งชาติ

4.4 กิจกรรมการเรียนรู้

4.4.1 ผู้บรรยายดำเนินการบรรยายตามเนื้อหา

4.4.2 ให้ผู้เข้ารับการอบรมซักถามปัญหาหรืออภิปรายประเด็นที่

น่าสนใจ

นายวิทยา บุญมาตย์ ผู้จัดทำคู่มือ

4.4.3 แบ่งกลุ่มผู้เข้ารับการอบรมเป้าหมายทางอาชีพหารายได้เสริม

4.5 เวลาที่ใช้ทั้งหมด

4.5.1 ฟังบรรยายสรุปอาสาสมัครรักษ่าาชุมชน

1) ครั้งที่ 4 (วันที่ 10-11 ตุลาคม 2553)

4.5.2 การยืนยันเป็นอาสาสมัครรักษ่าาชุมชน

1) ครั้งที่ 1 (วันที่ 11-12 ตุลาคม 2553)

4.5.3 ลงพื้นที่ป่าชุมชน เพื่อตรวจสอบเกี่ยวกับป่า

1) ครั้งที่ 1 (วันที่ 11-12 ตุลาคม 2553)

2) ครั้งที่ 2 (วันที่ 26-27 ตุลาคม 2553)

3) ครั้งที่ 3 (วันที่ 25-26 พฤศจิกายน 2553)

4) ครั้งที่ 4 (วันที่ 10-11 พฤศจิกายน 2553)

4.6 สื่อและอุปกรณ์ที่ใช้

-

4.7 การประเมินผล

4.7.1 การมีส่วนร่วมของผู้เข้าร่วมกิจกรรม

4.7.2 สังเกตความสนใจซักถามผู้เข้าร่วมกิจกรรม

4.7.3 การเสนอความคิดของผู้เข้าร่วมกิจกรรม

4.8 ภาคผนวก

-

ระยะเวลา

วันที่ 11 ตุลาคม 2553 - 11 พฤศจิกายน 2553

พื้นที่

ห้องประชุมของสำนักงานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม จังหวัด
กาญจนบุรี

หน่วยงานที่เป็นเครือข่าย

1. สำนักงานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม จังหวัดกาญจนบุรีองค์การบริหารส่วนจังหวัดกาญจนบุรี 237
2. เทศบาลเมืองกาญจนบุรี
3. นายวิทยา ปัญจมาตย์

ประเมินผล

1. ทดสอบก่อนเข้าร่วมโครงการ ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลมาจากแบบทดสอบก่อนเข้าร่วมโครงการ (Pretest)
2. ทดสอบหลังเข้าร่วมโครงการ ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลมาจากแบบทดสอบหลังเข้าร่วมโครงการ (Posttest)

นายวิทยา ปัญจมาตย์: ผู้จัดทำคู่มือ

ผลที่จะได้รับ

1.ประชาชนจังหวัดกาญจนบุรีที่ผ่านจากการฝึกอบรมตามโครงการ จำนวนไม่น้อยกว่า 30 คน ลดการครอบครองเพื่อเป็นเจ้าของป่าสงวนแห่งชาติ

2.ประชาชนจังหวัดกาญจนบุรีที่ผ่านจากการฝึกอบรมตามโครงการ จำนวนไม่น้อยกว่า 30 คน ลดการเข้าไปใช้ประโยชน์เพื่อการเกษตรในป่าสงวนแห่งชาติ

3.ประชาชนจังหวัดกาญจนบุรีที่ผ่านจากการฝึกอบรมตามโครงการ จำนวนไม่น้อยกว่า 30 คน ลดการเข้าไปใช้ป่าสงวนแห่งชาติที่ไม่คุ้มค่า

งบประมาณ

รายการ	จำนวนเงิน (บาท)
1. ค่าวิทยากร	8,000
2. ค่าถ่ายเอกสารและค่าเอกสาร	3,000
3. ค่าน้ำมันเชื้อเพลิง	1,000
4. ค่าอาหารและอาหารว่าง 40 x 200	8,000
5. ค่าบริหารจัดการ	10,000
รวม	30,000

นายวิทยา ปัญจมาตย์: ผู้จัดทำคู่มือ



ภาคผนวก ฉ

กฎหมายที่เกี่ยวข้อง

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

พระราชบัญญัติป่าสงวนแห่งชาติ พ.ศ. 2507

มาตรา 4 ในพระราชบัญญัตินี้

"ป่า" หมายความว่า ที่ดินรวมตลอดถึง ภูเขา ห้วย หนอง คลอง บึง บาง ลำน้ำ ทะเลสาบ เกาะ และที่ชายทะเลที่ยังมิได้มีบุคคลได้มาตาม กฎหมาย

"ป่าสงวนแห่งชาติ" หมายความว่า ป่าที่ได้กำหนดให้เป็นป่าสงวน แห่งชาติตาม พระราชบัญญัตินี้

"ไม้" หมายความว่า ไม้ทุกชนิดทั้งที่เป็นต้น กอ หรือเถา ไม่ว่า ยังขึ้นต้นหรือล้มลง แล้ว และหมายความรวมตลอดถึง ราก ปุ่ม ตอ หน่อ กิ่ง ตา หัว เหง้า เศษ ปลายหรือส่วนหนึ่ง ส่วนใดของไม้ ไม่ว่าจะถูกตัด ฟัน เลื่อย ผ่า ฉาก ทอน ขุด หรือกระทำโดยวิธีการอื่นใด

"ของป่า" หมายความว่า สิ่งต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นหรือมีอยู่ในป่า เป็นต้นว่า

(1) ไม้พิน ถ่าน เปลือกไม้ ใบ ไม้ ดอกไม้ เมล็ด ผลไม้ หน่อไม้ ชันไม้ และยางไม้

(2) หญ้า อ้อ พง แยม ปรีอ คา กก กระชูด กล้วยไม้ กูด เห็ด และพืชอื่น

(3) ซากสัตว์ ไข่ หนึ่ง เขา นอ งา กราม ขนาย กระดูก ขน รังนก ครั่ง รังผึ้ง น้ำผึ้ง ขี้ผึ้ง และมูลค้างคาว

(4) ดิน หิน กรวด ทราย แร่ และน้ำมัน

"สัตว์เลี้ยง" หมายความว่า ช้าง ม้า ลา ล่อ โด กระบือ แพะแกะ และสุกรที่มีเจ้าของ

"ทำไม้" หมายความว่า ตัด ฟัน กาน โคน ลิด เลื่อย ผ่า ฉาก ทอน ขุด หรือชักลากไม้ที่มี อยู่ในป่า หรือนำไม้ที่มีอยู่ในป่าออกจากป่าด้วย ประการใด ๆ

"พนักงานเจ้าหน้าที่" หมายความว่าผู้ซึ่งรัฐมนตรีแต่งตั้งให้ ปฏิบัติการตาม พระราชบัญญัตินี้

"อธิบดี" หมายความว่า อธิบดีกรมป่าไม้

"รัฐมนตรี" หมายความว่า รัฐมนตรีผู้รักษาการตามพระราชบัญญัตินี้

มาตรา 5 ให้ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรรักษาการตาม พระราชบัญญัตินี้ และให้มี อำนาจแต่งตั้งพนักงานเจ้าหน้าที่และออกกฎกระทรวง กำหนดค่าธรรมเนียม ค่าภาคหลวง และ ค่าบำรุงป่าไม่เกินอัตราตามบัญชีท้าย พระราชบัญญัตินี้ และกำหนดกิจการอื่นเพื่อปฏิบัติการ ตามพระราชบัญญัตินี้

กฎกระทรวงนั้น เมื่อ ได้ประกาศในราชกิจจานุเบกษาแล้วให้ ใช้ บังคับได้

หมวด 1

การกำหนดป่าสงวนแห่งชาติ

มาตรา 6 บรรดา ป่าที่เป็นป่าสงวนอยู่แล้วตามกฎหมายว่าด้วยการ คุ้มครองและสงวนป่า ก่อนวันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ ให้เป็นป่าสงวนแห่งชาติ ตามพระราชบัญญัตินี้

เมื่อรัฐมนตรีเห็นสมควรกำหนดป่าอื่นใดเป็นป่าสงวนแห่งชาติ เพื่อ รักษาสภาพป่า ไม้ของป่าหรือทรัพยากรธรรมชาติอื่น ให้กระทำ ได้โดยออก กฎกระทรวงซึ่งต้องมีแผนที่แสดงแนวเขตป่าที่กำหนดเป็นป่าสงวนแห่งชาตินั้น แนบท้ายกฎกระทรวงด้วย

มาตรา 7 การ เปลี่ยนแปลงเขตหรือการเพิกถอนป่าสงวนแห่งชาติ ป่าใด ไม่ว่าทั้งหมดหรือบางส่วน ให้กระทำ ได้โดยออกกฎกระทรวง และ เฉพาะกรณีที่มีการเปลี่ยนแปลง หรือเพิกถอนบางส่วนให้มีแผนที่แสดงแนวเขต ที่เปลี่ยนแปลง หรือเพิกถอนนั้นแนบท้ายกฎกระทรวงด้วย

มาตรา 8 ให้ พนักงานเจ้าหน้าที่จัดให้มีหลักเขตและป้ายหรือ เครื่องหมายอื่นแสดงแนวเขตป่าสงวนแห่งชาติไว้ตามสมควรเพื่อให้ประชาชน เห็นได้ว่าเป็นเขตป่าสงวนแห่งชาติ

มาตรา 9 ให้ปิด ประกาศสำนักกฎกระทรวงและแผนที่ท้าย กฎกระทรวงตามมาตรา 6 วรรคสอง หรือมาตรา 7 ไว้ ณ ที่ทำการอำเภอ หรือกิ่งอำเภอท้องที่ ที่ทำการกำนันท้องที่ และที่เปิดเผยเห็นได้ง่ายใน หมู่บ้านท้องที่นั้น

มาตรา 10 เมื่อ ได้กำหนดป่าใดเป็นป่าสงวนแห่งชาติแล้ว ให้มี กรรมการสำหรับป่าสงวนแห่งชาตินั้นคณะหนึ่ง ประกอบด้วยผู้แทนกรมป่าไม้ ผู้แทนกรมการปกครอง ผู้แทนกรมที่ดิน และกรรมการอื่นอีกสองคนซึ่งรัฐมนตรี แต่งตั้ง ให้คณะกรรมการดังกล่าวมีอำนาจหน้าที่ดังต่อไปนี้

(1) ควบคุมให้การเป็นไปตามมาตรา 8 และมาตรา 9

(2) ดำเนินการสอบสวนและวินิจฉัยคำร้องตามมาตรา 13

(3) มีหนังสือเรียกบุคคลมาให้ถ้อยคำหรือให้ส่งเอกสารที่เกี่ยวข้อง ในการสอบสวนตามมาตรา 13

(4) ตั้งอนุกรรมการเพื่อพิจารณาหรือปฏิบัติการอย่างหนึ่งอย่างใด ตามที่ คณะกรรมการมอบหมาย

มาตรา 11 การ ประชุมคณะกรรมการ ต้องมีกรรมการมาประชุม ไม่น้อยกว่ากึ่งจำนวนของ กรรมการทั้งหมดจึงเป็นองค์ประชุม และให้ คณะกรรมการเลือกกรรมการคนหนึ่งเป็นประธาน แห่งที่ประชุมการวินิจฉัยชี้ขาดของที่ประชุมให้ถือเสียงข้างมาก

กรรมการคนหนึ่งให้มีเสียงหนึ่งในการลงคะแนน ถ้าคะแนนเสียง เท่ากัน ให้ประธาน แห่งที่ประชุมออกเสียงเพิ่มขึ้นอีกเสียงหนึ่งเป็นเสียงชี้ขาด

มาตรา 12 บุคคล ใดอ้างว่ามีสิทธิ หรือได้ทำประโยชน์ในเขต ป่าสงวนแห่งชาติโดย ก่อนวันที่กฎกระทรวงกำหนดป่าสงวนแห่งชาตินั้นใช้ บังคับ ให้ยื่นคำร้องเป็นหนังสือต่อ นายอำเภอหรือปลัดอำเภอผู้เป็นหัวหน้า ประจำกิ่งอำเภอท้องที่ภายในกำหนดเก้าสิบวัน นับแต่ วันที่กฎกระทรวงนั้น ใช้บังคับ ถ้าไม่ยื่นคำร้องภายในกำหนดดังกล่าว ให้ถือว่าสละสิทธิหรือ ประโยชน์นั้น

คำร้องดังกล่าวในวรรคหนึ่ง ให้นายอำเภอหรือปลัดอำเภอผู้เป็น หัวหน้าประจำกิ่งอำเภอ ท้องที่ส่งต่อไปยังคณะกรรมการสำหรับป่าสงวน แห่งชาตินั้น โดยไม่ชักช้า

ความในวรรคหนึ่งมิให้ใช้บังคับแก่กรณีสิทธิในที่ดินที่บุคคลมีอยู่ตาม ประมวลกฎหมาย ที่ดิน

มาตรา 13 เมื่อ คณะกรรมการสำหรับป่าสงวนแห่งชาติได้รับ คำร้องตามมาตรา 12 แล้ว ให้สอบสวนตามคำร้องนั้น ถ้าปรากฏว่าผู้ร้อง ได้เสียสิทธิหรือเสื่อมเสียประโยชน์ ให้ คณะกรรมการพิจารณากำหนดค่า ทดแทนให้ตามที่เห็นสมควร

ถ้าผู้ร้องไม่พอใจในค่าทดแทนที่คณะกรรมการสำหรับป่าสงวนแห่งชาติ กำหนด ผู้ร้องมี สิทธิอุทธรณ์ต่อรัฐมนตรีภายในกำหนดสามสิบวันนับแต่วันที่ ได้รับ แจ้งคำวินิจฉัยของ คณะกรรมการ คำวินิจฉัยของรัฐมนตรีให้เป็นที่สุด

มาตรา 13 ทวิ ใน กรณีที่ส่วนราชการและองค์การของรัฐมีความ ประสงค์จะใช้พื้นที่บาง แห่งภายในเขตป่าสงวนแห่งชาติเป็นสถานที่ปฏิบัติงาน หรือเพื่อประโยชน์ของรัฐอย่างอื่น ให้ อธิบดีโดยอนุมัติรัฐมนตรีมีอำนาจ ประกาศกำหนดบริเวณดังกล่าวเป็นบริเวณที่ทางราชการ ใช้ ประโยชน์ภายใน เขตป่าสงวนแห่งชาติได้ และในบริเวณดังกล่าวมิให้นำมาตรา 14 และ มาตรา 16 มาใช้บังคับแก่การที่ส่วนราชการหรือองค์การนั้นๆ จำเป็นต้อง กระทำเพื่อให้บรรลุ วัตถุประสงค์ในการปฏิบัติงานเพื่อใช้ประโยชน์ในพื้นที่ นั้น

การใช้พื้นที่ตามวรรคหนึ่ง ถ้าที่ดินในบริเวณที่ทางราชการใช้ ประโยชน์มีแนวเขตทับ ที่ดินซึ่งบุคคลได้รับประโยชน์ตามมาตรา 14 อยู่แล้วให้การรับประโยชน์ในที่ดินส่วนที่เป็น บริเวณที่ทางราชการ ใช้ ประโยชน์นั้น สิ้นสุดลงเมื่อพ้นกำหนดสามร้อยหกสิบวัน นับแต่วันที่ ประกาศกำหนดบริเวณ ดังกล่าวเป็นบริเวณที่ทางราชการ ใช้ประโยชน์

การใช้พื้นที่ตามวรรคหนึ่ง ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และ เงื่อนไขที่อธิบดี กำหนด โดยอนุมัติรัฐมนตรี

(มาตรา 13 ทวิ เพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติฯ (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2528/12 กันยายน 2528)

หมวด 2

การควบคุมและรักษาป่าสงวนแห่งชาติ

มาตรา 14 ใน เขตป่าสงวนแห่งชาติ ห้ามมิให้บุคคลใดยึดถือ ครอบครองทำประโยชน์ หรืออยู่อาศัยในที่ดิน ก่อสร้าง แคว่ฉวาง เสาป่า ทำไม้เก็บหาของป่า หรือกระทำความผิดประการใด ๆ อันเป็นการเสื่อมเสียแก่สภาพ ป่าสงวนแห่งชาติ เว้นแต่

(1) ทำไม้หรือเก็บหาของป่าตามมาตรา 15 เข้าทำประโยชน์ หรืออยู่อาศัยตามมาตรา 16 มาตรา 16 ทวิ หรือมาตรา 16 ตรี กระทำการ ตามมาตรา 17 ใช้ประโยชน์ตามมาตรา 18 หรือกระทำการตามมาตรา 19 หรือมาตรา 20

(2) ทำไม้หวงห้ามหรือเก็บหาของป่าหวงห้ามตามกฎหมาย ว่าด้วยป่าไม้

(มาตรา 14 แก้ไขโดยพระราชบัญญัติฯ (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2528 12 กันยายน 2528)

มาตรา 15 การ ทำไม้หรือการเก็บหาของป่าในเขตป่าสงวน แห่งชาติให้กระทำได้เมื่อ ได้รับใบอนุญาตจากพนักงานเจ้าหน้าที่ หรือเมื่อ พนักงานเจ้าหน้าที่ได้ประกาศอนุญาตไว้เป็นคราว ๆ ในเขตป่าสงวนแห่งชาติ แห่งหนึ่งแห่งใด โดยเฉพาะ

การอนุญาตให้เป็น ไปตามแบบ ระเบียบ และวิธีการที่กำหนดใน กฎกระทรวง

มาตรา 16 อธิบดีโดยอนุมัติรัฐมนตรีมีอำนาจอนุญาตให้บุคคลหนึ่ง บุคคลใดเข้าทำ ประโยชน์หรืออยู่อาศัยในเขตป่าสงวนแห่งชาติได้ ในกรณี ดังต่อไปนี้

(1) การเข้าทำประโยชน์หรืออยู่อาศัยในเขตป่าสงวนแห่งชาติ คราวละไม่น้อยกว่าห้าปี แต่ไม่เกินสามสิบปี ในกรณีที่ผู้ได้รับอนุญาตเป็น ส่วนราชการหรือรัฐวิสาหกิจ ตามกฎหมายว่า ด้วยวิธีการงบประมาณจะอนุญาต โดยให้ยกเว้นค่าธรรมเนียมทั้งหมดหรือบางส่วนตามที่ เห็นสมควรก็ได้

(2) การเข้าทำประโยชน์เกี่ยวกับการทำเหมืองแร่ตามกฎหมาย ว่าด้วยแร่คราวละไม่เกิน สิบปี โดยให้ได้รับยกเว้นไม่ต้องขอรับใบอนุญาต เก็บหาของป่าและ ไม่ต้องเสียค่าภาคหลวง ของป่าตามพระราชบัญญัตินี้สำหรับ แร่ ดินขาว หรือหิน แล้วแต่กรณี

การขออนุญาตและการอนุญาตตามวรรคหนึ่ง ให้เป็น ไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการและ เงื่อนไขที่อธิบดีกำหนด โดยอนุมัติรัฐมนตรี

(มาตรา 16 แก้ไขโดยพระราชบัญญัติฯ (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2528 12 กันยายน 2528)

มาตรา 16 ทวิ ใน กรณีที่ป่าสงวนแห่งชาติทั้งหมดหรือบางส่วน มีสภาพเป็นป่าไร่ร้างเก่า หรือทุ่งหญ้า หรือเป็นป่าที่ไม่มีไม้มีค่าขึ้นอยู่เลย หรือ มีไม้มีค่าที่มีลักษณะสมบูรณ์เหลืออยู่เป็น ส่วนน้อย และป่านั้นยากที่จะกลับฟื้นคืนดี ตามธรรมชาติ ทั้งนี้ โดยมีสภาพตามหลักเกณฑ์และ เงื่อนไขที่รัฐมนตรีกำหนด โดยอนุมัติคณะรัฐมนตรี ให้ถือว่าป่าสงวนแห่งชาติในบริเวณ ดังกล่าวเป็นป่า เสื่อมโทรม

ถ้าทางราชการมีความจำเป็นต้องปรับปรุงฟื้นฟูสภาพป่าเสื่อมโทรม ให้รัฐมนตรี ประกาศกำหนดเขตป่าเสื่อมโทรมทั้งหมดหรือบางส่วนเป็นเขต ปรับปรุงป่าสงวนแห่งชาติ

ในเขตปรับปรุงป่าสงวนแห่งชาติ ถ้าบุคคลใดได้เข้าทำประ โยชน์ หรืออยู่อาศัยในเขต ดังกล่าวอยู่แล้วจนถึงวันที่ประกาศกำหนดตามวรรคสอง

(1) เมื่อบุคคลดังกล่าวร้องขอ และอธิบดีหรือผู้ซึ่งอธิบดีมอบหมาย เห็นว่าบุคคลนั้น ยังมีความจำเป็นเพื่อการครองชีพ อธิบดีหรือผู้ซึ่งอธิบดีมอบหมาย มีอำนาจอนุญาตเป็นหนังสือ ให้บุคคลดังกล่าวทำประ โยชน์และอยู่อาศัยต่อไป ในที่ที่ได้ทำประ โยชน์หรืออยู่อาศัยอยู่แล้ว นั้นได้ แต่ต้องไม่เกินยี่สิบไร่ต่อหนึ่ง ครอบครั้ว และมีกำหนดเวลาคราวละ ไม่น้อยกว่าห้าปีแต่ ไม่เกินสามสิบปี ทั้งนี้ โดยได้รับการยกเว้นค่าธรรมเนียมสำหรับคราวแรก คราวต่อ ๆ ไปต้อง เสียค่าธรรมเนียม

(2) บุคคลซึ่ง ได้รับอนุญาตตาม (1) อาจขออนุญาตปลูกป่าหรือ ไม้ยืนต้นในที่ที่ดิน เคยทำประ โยชน์หรืออยู่อาศัยในเขตปรับปรุงป่าสงวนแห่ง ชาติ เพิ่มเติมจากที่ได้รับอนุญาต แล้ว โดยพิสูจน์ให้เห็นว่าตนมีความสามารถ และมีเครื่องมือหรืออุปกรณ์ที่จะปลูกป่า หรือ ไม้ ยืนต้นตามที่ขอเพิ่มนั้น ได้ อธิบดีหรือ ผู้ซึ่งอธิบดีมอบหมายมีอำนาจอนุญาตเป็นหนังสือ ให้ ปลูกป่าหรือ ไม้ยืนต้นได้ แต่ต้อง ไม่เกินสามสิบห้า ไร่ต่อหนึ่งครอบครั้วและมีกำหนดเวลาคราว ละ ไม่น้อยกว่าห้าปี แต่ไม่เกินสามสิบปี และต้องเสียค่าธรรมเนียมตามที่กฎหมายกำหนดไว้

การ ได้รับอนุญาตตามวรรคสาม มิให้ถือว่าเป็นการ ได้มาซึ่งสิทธิ ในที่ดินตามประมวล กฎหมายที่ดิน

ให้บุคคลซึ่ง ได้รับอนุญาตตามวรรคสาม (1) และ (2) ได้รับยกเว้น ค่าภาคหลวงและค่า บำรุงป่า สำหรับไม้ที่ได้ปลูกขึ้นภายในที่ดินที่ได้รับอนุญาต

บุคคลซึ่ง ได้รับอนุญาตต้องใช้ประ โยชน์ในที่ดินตามหลักเกณฑ์และ เงื่อนไขในระเบียบ ที่อธิบดีกำหนด และจะให้บุคคลอื่นนอกจากบุคคลในครอบครั้ว เข้าทำประ โยชน์ในที่ดิน ดังกล่าวมิได้

ในกรณีที่บุคคลซึ่งได้รับอนุญาตละทิ้งไม่ทำประ โยชน์หรือไม่อยู่ อาศัย ในที่ดินที่ได้รับ

อนุญาตติดต่อกันเกินระยะเวลาสองปี หรือยินยอมให้บุคคลอื่น นอกจากบุคคลในครอบครัวเข้าทำประโยชน์ หรือไม่ปฏิบัติตามหลักเกณฑ์ และ เงื่อนไขในระเบียบที่อธิบดีกำหนด ให้อธิบดี หรือผู้ซึ่งอธิบดีมอบหมายมีอำนาจ เพิกถอนการอนุญาตนั้น

(มาตรา 16 ทวิ เพิ่มเติม โดยพระราชบัญญัติฯ (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2528 12 กันยายน 2528)

มาตรา 16 ตริ ใน กรณีที่บุคคลซึ่งได้รับอนุญาตตามมาตรา ๑๖ ทวิ ถึงแก่ความตาย ให้บุคคลในครอบครัวซึ่งอาศัยอยู่กับผู้ได้รับอนุญาตมีสิทธิอยู่อาศัย หรือทำประโยชน์ในที่ดินนั้นต่อไปได้ แต่ไม่เกินหนึ่งร้อยแปดสิบวันนับแต่วันที่ ผู้ได้รับอนุญาตถึงแก่ความตาย

ถ้าสามี ภรรยา บุตรคนหนึ่งคนใดหรือบุคคลในครอบครัวซึ่งอาศัยอยู่ กับผู้ได้รับอนุญาต และผู้ได้รับอนุญาตได้ระบุ ไว้เป็นหนังสือตามแบบที่อธิบดี กำหนด ให้เป็นผู้สืบสิทธิและหน้าที่ของตนประสงค์จะอยู่อาศัยหรือทำประโยชน์ใน ที่ดินนั้น ต่อไป ให้ยื่นคำขออนุญาตต่ออธิบดีหรือผู้ซึ่งอธิบดีมอบหมาย ภายในหนึ่งร้อย แปดสิบวันนับแต่วันที่ผู้ได้รับอนุญาตถึงแก่ความตาย

เมื่อได้ยื่นคำขออนุญาตตามวรรคสองแล้ว ให้บุคคลตามวรรคหนึ่ง อยู่อาศัยหรือทำประโยชน์ต่อไปได้ตามที่อธิบดีหรือผู้ซึ่งอธิบดีมอบหมายอนุญาต

(มาตรา 16 ตริ เพิ่มเติม โดยพระราชบัญญัติฯ (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2528 12 กันยายน 2528)

มาตรา 17 เพื่อ ประโยชน์ในการศึกษาหรือวิจัยทางวิชาการ อธิบดีมีอำนาจอนุญาตเป็นหนังสือแก่กระทรวง ทบวง กรมหรือบุคคลอื่นใด ให้กระทำการอย่างหนึ่งอย่างใดในเขตป่าสงวนแห่งชาติได้ ตามระเบียบที่ อธิบดีกำหนด โดยอนุมัติรัฐมนตรี และเมื่อรัฐมนตรีเห็นสมควรจะสั่งยกเว้น ค่าธรรมเนียม ค่าภาคหลวงและค่าบำรุงป่าก็ได้

มาตรา 18 อธิบดีมีอำนาจออกระเบียบการใช้ประโยชน์ในเขต ป่าสงวนแห่งชาติ โดยประกาศในราชกิจจานุเบกษา ในเรื่องดังต่อไปนี้

- (1) การเข้าไป การผ่านหรือการใช้ทาง
- (2) การนำหรือปล่อยสัตว์เลี้ยงเข้าไป

ระเบียบตามวรรคหนึ่ง จะใช้บังคับในเขตป่าสงวนแห่งชาติแห่งใด ให้ประกาศ ณ ที่ว่าการอำเภอ ที่ทำการกำนัน และที่ทำการผู้ใหญ่บ้านใน ท้องที่ที่ป่าสงวนแห่งชาติแห่งนั้นตั้งอยู่

(มาตรา 18 แก้ไขโดยพระราชบัญญัติฯ (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2528 12 กันยายน 2528)

มาตรา 19 เพื่อ ประโยชน์ในการควบคุม ดูแล รักษาหรือบำรุง ป่าสงวนแห่งชาติ อธิบดีมีอำนาจสั่งเป็นหนังสือให้พนักงานเจ้าหน้าที่หรือ เจ้าหน้าที่ของกรมป่าไม้ กระทำการอย่างหนึ่งอย่างใดในเขตป่าสงวนแห่งชาติได้

มาตรา 20 ใน กรณีป่าสงวนแห่งชาติแห่งใดมีสภาพเป็นป่าเสื่อมโทรมตามมาตรา 16 ทวิ ให้อธิบดีโดยอนุมัติรัฐมนตรีมีอำนาจอนุญาตเป็น หนังสือให้บุคคลหนึ่งบุคคลใดทำการบำรุง ป่าหรือปลูกสร้างสวนป่าหรือ ไม้ยืนต้น ในเขตป่าเสื่อมโทรมได้ภายในระยะเวลาและตาม เงื่อนไขที่กำหนดในหนังสือ อนุญาต แต่ในกรณีที่จะอนุญาตให้เกิน 2,000 ไร่ ต้อง ได้รับอนุมัติ จาก คณะรัฐมนตรี

รัฐมนตรีอาจกำหนดให้ผู้รับอนุญาตเสียค่าตอบแทนให้แก่รัฐบาลได้ ตามจำนวนที่ เห็นสมควร โดยประกาศของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์

(มาตรา 20 แก้ไขโดยพระราชบัญญัติฯ (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2528 12 กันยายน 2528)

มาตรา 21 ใบ อนุญาตทำไม้หรือเก็บหาของป่า ในเขตป่าสงวน แห่งชาติตามมาตรา 15 ให้ใช้ได้ภายในระยะเวลาที่ระบุไว้ในใบอนุญาตตาม ระเบียบที่อธิบดีกำหนด ซึ่งต้อง ไม่เกิน หนึ่งปีนับแต่วันออกใบอนุญาต

การต่ออายุใบอนุญาตให้เป็น ไปตามแบบ ระเบียบและวิธีการที่กำหนด ในกฎกระทรวง มาตรา 22 ในกรณีที่ใบอนุญาตสูญหายหรือถูกทำลาย ให้ยื่นคำขอ ใบแทนใบอนุญาตต่อ พนักงานเจ้าหน้าที่

การออกใบแทนใบอนุญาต ให้เป็น ไปตามแบบ ระเบียบและวิธีการ ที่กำหนดใน กฎกระทรวง

มาตรา 23 ใบอนุญาตที่ออกให้ตามมาตรา 15 จะ โอนกันได้ต่อเมื่อ ได้รับอนุญาตจาก พนักงานเจ้าหน้าที่

การ โอนใบอนุญาตให้เป็น ไปตามระเบียบและวิธีการที่กำหนดใน กฎกระทรวง

มาตรา 24 ผู้รับใบอนุญาตหรือหนังสืออนุญาตตามพระราชบัญญัตินี้ ต้องจัดให้คนงาน ผู้รับจ้างหรือผู้แทนของผู้รับใบอนุญาตหรือหนังสืออนุญาตมี ใบคู่มือสำหรับทำการตามที่ ได้รับอนุญาต ตามแบบ ระเบียบและวิธีการที่กำหนด ในกฎกระทรวง

มาตรา 25 เมื่อ ได้กำหนดป่าใดเป็นป่า สงวนแห่งชาติและรัฐมนตรี ได้แต่งตั้งพนักงาน เจ้าหน้าที่ผู้ควบคุมและรักษาป่าสงวนแห่งชาตินั้นแล้ว ให้พนักงานเจ้าหน้าที่มีอำนาจ ดังต่อไปนี้

(1) สั่งให้ผู้หนึ่งผู้ใดออกจากป่าสงวนแห่งชาติ หรือให้งดเว้นการ กระทำใดๆ ในเขต ป่าสงวนแห่งชาติ ในกรณีที่มีข้อเท็จจริงปรากฏหรือเหตุ อันสมควรสงสัยว่า มีการกระทำผิด ตามพระราชบัญญัตินี้

(2) สั่งเป็นหนังสือให้ผู้กระทำความผิดต่อพระราชบัญญัตินี้รื้อถอน แก้ไข หรือทำประการ

อื่นใดแก่สิ่งที่เป็นอันตราย หรือสิ่งที่ทำให้เสื่อมสภาพในเขต ป่าสงวนแห่งชาติภายในเวลาที่กำหนดให้

(3) ยึด ทำลาย รื้อถอน แก้ไขหรือทำประการอื่นเมื่อผู้กระทำผิด ไม่ปฏิบัติตาม (2) ไม่ปรากฏตัวผู้กระทำผิดหรือรู้ตัวผู้กระทำผิดแต่หาตัว ไม่พบ

ถ้าพนักงานเจ้าหน้าที่ได้ปฏิบัติการอย่างหนึ่งอย่างใดดังกล่าว และได้เสียค่าใช้จ่ายเพื่อการนั้น ให้ผู้กระทำผิดชดเชยหรือออกค่าใช้จ่ายนั้นทั้งหมดหรือให้พนักงานเจ้าหน้าที่ นำทรัพย์สินที่ยึดไว้ได้ออกขายทอดตลาดหรือขาย โดย วิธีอื่นตามที่เห็นสมควร เพื่อชดเชยค่าใช้จ่ายนั้น และให้นำความในมาตรา 1327 แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์มาใช้บังคับแก่เงินที่ได้จากการ ขายทรัพย์สินนั้น โดยอนุโลม

(4) ดำเนินการอย่างหนึ่งอย่างใดที่เห็นสมควร ทั้งนี้เพื่อป้องกัน หรือบรรเทาความเสียหายแก่ป่าสงวนแห่งชาติในกรณีที่มีเหตุฉุกเฉิน

มาตรา 26 การจับกุม ปรามปรามผู้กระทำผิดตามพระราชบัญญัตินี้ ให้พนักงานเจ้าหน้าที่เป็นพนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจ ตามประมวลกฎหมาย วิธีพิจารณาความอาญา

มาตรา 27 เมื่อปรากฏว่าผู้รับ ใบอนุญาตหรือหนังสืออนุญาต คนงาน ผู้รับจ้าง หรือผู้แทนของผู้รับใบอนุญาตหรือหนังสืออนุญาตกระทำผิดต่อพระราช บัญญัตินี้หรือกฎกระทรวง หรือเงื่อนไขในใบอนุญาตหรือหนังสืออนุญาต ซึ่งออก ตามพระราชบัญญัตินี้ อันอาจเป็นการเสียหายอย่างร้ายแรง ให้พนักงาน เจ้าหน้าที่มีอำนาจสั่งเป็นหนังสือให้พักใช้ใบอนุญาตหรือหนังสืออนุญาตได้มี กำหนดไม่เกินหกสิบวันนับแต่วันที่ออกคำสั่ง

คำสั่งพักใช้ใบอนุญาตหรือหนังสืออนุญาตตามวรรคหนึ่งอธิบดีมี อำนาจ สั่งเพิกถอนคำสั่งหรือเพิ่มหรือลดระยะเวลาที่สั่งพักใช้ใบอนุญาตหรือหนังสือ อนุญาตได้ตามที่เห็นสมควร แต่ในกรณีที่มีคำสั่งเพิ่มระยะเวลาดังกล่าวนั้นจะ เพิ่มได้ไม่เกินหนึ่งร้อยยี่สิบวัน

มาตรา 28 คำ สั่งพักใช้ใบอนุญาตหรือหนังสืออนุญาตของพนักงาน เจ้าหน้าที่ หรือคำสั่งของอธิบดีตามมาตรา 27 ผู้รับใบอนุญาตหรือหนังสือ อนุญาตมีสิทธิอุทธรณ์ต่อรัฐมนตรี โดยยื่นอุทธรณ์ต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ภายใน กำหนดสามสิบวันนับแต่วันที่ทราบคำสั่ง

คำวินิจฉัยของรัฐมนตรีให้เป็นที่สุด

มาตรา 29 ใน กรณีที่มีการสั่งพักใช้ใบอนุญาตหรือหนังสืออนุญาตแล้ว ถ้ารัฐมนตรีเห็นสมควรก็ให้มีอำนาจสั่งเพิกถอนใบอนุญาตหรือหนังสืออนุญาตนั้น ได้

มาตรา 30 ในกรณีมีความจำเป็นเพื่อประโยชน์แก่ ราชการหรือ สาธารณประโยชน์ หรือเมื่อปรากฏว่าได้มีการอนุญาตไปโดยมิชอบ รัฐมนตรี มีอำนาจสั่งเพิกถอนการอนุญาตรายหนึ่ง

รายได้ทั้งหมดหรือบางส่วนได้

ในกรณีมิใช่เป็นความผิดของผู้ถูกสั่งเพิกถอนการอนุญาตให้จ่ายค่า ทดแทนด้วยจำนวนเงินอันเป็นธรรมเนียมแก่ผู้ถูกสั่งเพิกถอนการอนุญาตนั้น

หมวด 3

บทกำหนดโทษ

มาตรา 31 ผู้ใดฝ่าฝืนมาตรา 14 ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่ หกเดือนถึงห้าปีและปรับตั้งแต่ห้าพันบาทถึงห้าหมื่นบาท

ในกรณีความผิดตามมาตรา 31 ถ้าได้กระทำเป็นเหตุที่เกินยี่สิบห้าไร่ หรือก่อให้เกิดความเสียหายแก่

(1) ไม้สัก ไม้ยาง ไม้สนเขา หรือไม้หวงห้ามประเภท ข. ตาม กฎหมายว่าด้วยป่าไม้ หรือ

(2) ไม้อื่นเป็นต้นหรือเป็นท่อนอย่างใดอย่างหนึ่ง หรือทั้งสองอย่าง รวมกันเกินยี่สิบต้น หรือท่อน หรือรวมปริมาตรไม้เกินสี่ลูกบาศก์เมตร หรือ

(3) ต้นน้ำลำธาร

ผู้กระทำความผิดต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่สองปีถึงสิบห้าปี และ ปรับตั้งแต่สองหมื่นบาทถึงหนึ่งแสนห้าหมื่นบาท

ในกรณีที่มิคำพิพากษาชี้ขาดว่าบุคคลใดกระทำความผิดตามมาตรา 31 ถ้าปรากฏว่าบุคคลนั้น ได้ยึดถือครอบครองที่ดินในเขตป่าสงวนแห่งชาติ สาลมี อำนาจสั่งให้ผู้กระทำผิด คนงาน ผู้รับจ้าง ผู้แทน และบริวารของผู้กระทำผิด ออกจากเขตป่าสงวนแห่งชาติได้ด้วย

(มาตรา 31 แก้ไขโดยพระราชบัญญัติฯ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2522 ใช้บังคับตั้งแต่วันที่ 25 เมษายน 2522)

มาตรา 32 ผู้ใดฝ่าฝืนมาตรา 24 ต้องระวางโทษปรับไม่เกิน หนึ่งพันบาท

มาตรา 33 ผู้ใดทำให้เสียหาย ทำลาย ซึ่งหลักเขต ป้าย หรือเครื่องหมายอื่นใดที่จัดให้มีขึ้นตามพระราชบัญญัตินี้ ต้องระวางโทษจำคุก ไม่เกินสามปี หรือปรับ ไม่เกินสามหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

(มาตรา 33 แก้ไขโดยพระราชบัญญัติฯ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2522 ใช้บังคับตั้งแต่วันที่ 29 เมษายน 2522)

มาตรา 33 ทวิ ผู้ใดไม่ปฏิบัติตามระเบียบที่อธิบดีกำหนด ตามมาตรา 18 หรือขัดคำสั่งพนักงานเจ้าหน้าที่ซึ่งสั่งตามมาตรา 25 (1) หรือ (2) ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหกเดือน หรือปรับไม่เกินห้าพันบาทหรือทั้งจำทั้งปรับ

(มาตรา 33 ทวิ เพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติฯ (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2528 12 กันยายน 2528)

มาตรา 34 ผู้ใดรับไว้ด้วยประการใด ซ่อนเร้น จำหน่าย หรือ ช่วยพาเอาไปเสีย ซึ่งไม้หรือของป่าที่ตนรู้อยู่แล้วว่า เป็นไม้หรือของป่าที่มี ผู้ได้มาโดยการกระทำผิดตามพระราชบัญญัตินี้ ต้องระวางโทษเสมือนเป็น ตัวการในการกระทำผิดนั้น

มาตรา 35 บรรดาไม้ ของป่า เครื่องมือ เครื่องใช้ อาวุธ สัตว์พาหนะ ยานพาหนะ หรือเครื่องจักรกลใด ๆ ซึ่งบุคคลใช้หรือ ได้มา โดย การกระทำผิดตามพระราชบัญญัตินี้ ให้รับเสียทั้งสิ้น โดยไม่คำนึงว่าเป็นของ ผู้กระทำความผิดและมีผู้ตกลงโทษตามคำพิพากษาของศาลหรือไม่

บทเฉพาะกาล

มาตรา 36 บรรดา ป่าที่เป็นป่าคุ้มครองอยู่แล้วตามกฎหมายว่าด้วย การคุ้มครองและสงวนป่าก่อนวันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ ให้ถือว่าเป็นป่าสงวน แห่งชาติตามพระราชบัญญัตินี้จนกว่าจะมีกฎกระทรวงออกตามมาตรา 6 วรรคสองหรือมาตรา 7 ซึ่งต้องออกภายในห้าปี นับแต่วันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ

มาตรา 37 ใบ อนุญาตที่ออกให้แก่บุคคลกระทำการใด ๆ ตาม กฎหมายว่าด้วยการคุ้มครองและสงวนป่าก่อนวันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ ให้ใช้ได้ต่อไปจนสิ้นอายุตามที่ระบุไว้ในใบอนุญาตนั้น

มาตรา 38 ภายในระยะเวลาหนึ่งปีนับแต่วันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้ บังคับ บรรดา กฎกระทรวง ประกาศ ข้อกำหนด และระเบียบการต่าง ๆ ที่ได้ออกตามกฎหมายว่าด้วยการคุ้มครองและสงวนป่าและใช้อยู่ในวันประกาศ พระราชบัญญัตินี้ในราชกิจจานุเบกษา ให้คงใช้บังคับต่อไปเท่าที่ไม่ขัดหรือ แย้งกับพระราชบัญญัตินี้ ทั้งนี้จนกว่าจะมีกฎกระทรวง ประกาศ ข้อกำหนด หรือระเบียบการต่าง ๆ ยกเลิก หรือมีความอย่างเดียวกัน หรือขัด หรือ แย้งกัน หรือ กล่าวไว้เป็นอย่างอื่น

ป่าไม้ที่สงวน คุ้มครองไว้แล้ว และที่ยังมิได้สงวน คุ้มครองได้ถูกบุกรุกและถูกทำลายไปเป็นจำนวนมาก แม้ป่า ไม้ในบริเวณต้นน้ำ ถ้าหากก็ถูกแผ้วถางเผาทำลายไปเป็นอันมาก ซึ่งอาจเป็นเหตุให้เกิดความ แห้งแล้ง พื้นดินพังทลาย ถ่าน้ำต้นน้ำเงิน หรือเกิดอุทกภัยอันเป็นผลเสียหายแก่ การเกษตรและเศรษฐกิจของประเทศอย่างร้ายแรง ทั้งนี้ เนื่องจากกฎหมาย ว่าด้วยการ

คุ้มครองและสงวนป่าที่ใช้บังคับอยู่ มีวิธีการไม่รัดกุมเหมาะสม ต้องเสียเวลาดำเนินการเป็นเวลานาน จึงจะประกาศกำหนดเป็นป่าสงวน หรือเป็นป่าคุ้มครองได้ เป็นเหตุให้บุคคลบางจำพวกฉวยโอกาสทำลายป่า ได้กว้างขวางยิ่งขึ้น นอกจากนี้ ได้กำหนดโทษผู้ฝ่าฝืนไว้ไม่เหมาะสมกับ กาลสมัย ผู้กระทำผิด ไม่เข็ดหลาบ เป็นช่องทางให้มีการบุกรุกทำลายป่ามากขึ้น รัฐบาลจึงเห็นเป็นการจำเป็นอันรีบด่วนที่จะต้องดำเนินการปรับปรุงกฎหมาย เรื่องนี้เสียใหม่ เพื่อให้สามารถดำเนินการคุ้มครองป้องกัน เพื่อรักษาไว้ ซึ่งทรัพยากรธรรมชาติอันมีค่าของชาติ และเพื่อมิให้อาชีพเกษตรกรรมของ ประชาชนส่วนใหญ่และเศรษฐกิจของประเทศตกกระทบกระเทือนจากผลของ การทำลายป่า

โดยที่ รัฐบาลมีนโยบายที่จะช่วยเหลือราษฎรที่มีความจำเป็นในการครองชีพ สามารถเข้าทำกินในเขตป่าสงวนแห่งชาติได้โดยไม่เดือดร้อนและ โดยมี ที่อยู่เป็นหลักแหล่งจึงได้แก้ไขกฎหมายให้ทางราชการมีอำนาจอนุญาต ให้บุคคลเข้าทำประ โยชน์หรืออยู่อาศัยในเขตป่าสงวนแห่งชาติได้เป็น คราว ๆ ทั้งในระยะสั้นและระยะยาว โดยกำหนดว่าในระยะสั้นอันเป็น การช่วยเหลือชั่วคราวตามความจำเป็น อนุญาต ได้คราวละไม่เกินห้าปี นอกจากนั้นได้แก้ไข บทบัญญัติอื่น ๆ ที่ยังไม่เหมาะสมกับสภาพความเป็นจริง และสะดวกแก่การปฏิบัติราชการ เช่น อนุญาตให้ทางราชการและ องค์กรของรัฐใช้ประ โยชน์ในเขตป่าสงวนแห่งชาติเป็นการชั่วคราวได้ โดยไม่ต้องข้อยื่น จึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัตินี้

คณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 16 กันยายน 2540

ตามมติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 16 กันยายน 2540 ได้เห็นชอบหลักการของ “แผนการจัดการทรัพยากรที่ดินและป่าไม้ ระดับพื้นที่” เพื่อ บริหารจัดการทรัพยากรที่ดินและป่าไม้อย่างมีระบบ โดยเน้นด้านการอนุรักษ์ควบคู่กับการพัฒนาที่ยั่งยืน โดยสงวนรักษาทรัพยากรป่าไม้ที่เหลืออยู่ และฟื้นฟูทรัพยากรป่าไม้ที่เสื่อมสภาพ ทั้งนี้อยู่บนหลักการลดปัญหาความขัดแย้งการใช้ทรัพยากรธรรมชาติในพื้นที่ กรมป่าไม้ได้กำหนดแผนปฏิบัติงานเพื่อดำเนินการให้เป็นไปตามแผนการจัดการ ทรัพยากรที่ดินและป่าไม้ ซึ่งการดำเนินการตามแผนจัดการนี้จะเป็นการแก้ไขเกี่ยวกับปัญหาในพื้นที่ ป่าไม้อย่างมีระบบเป็นการแก้ไขปัญหาในเชิงรุก โดยการสำรวจข้อมูล การถือครองพื้นที่ป่าไม้ทุกประเภทในทุกจังหวัดทั่วประเทศ จัดทำเป็นระบบข้อมูลปัจจุบันของพื้นที่ป่าไม้ โดยตรวจสอบว่าแต่ละจังหวัดมีพื้นที่ป่าไม้ประเภทใดบ้าง/ สภาพ

ปัญหาอย่างไร/ จำแนกประเภทปัญหา/ ดำเนินการสำรวจพื้นที่ที่ครอบครองขึ้นทะเบียนบุคคล เพื่อนำข้อมูลมาจัดทำแผนปฏิบัติการเฉพาะพื้นที่มี 4 ขั้นตอน คือ

1) สำรวจถือครองพื้นที่ป่าไม้

- สำรวจถือครอง
- ขึ้นทะเบียนบุคคล

2) สำรวจ และวางแผนกำหนดความเหมาะสมในการใช้พื้นที่

- กำหนดขอบเขตพื้นที่ให้ชัดเจน สำหรับการอยู่อาศัยและทำกินบริเวณที่

เหมาะสม

3) ตรวจสอบและรับรองสิทธิการอยู่อาศัย / ทำกิน

- ตรวจสอบพิสูจน์
- รังวัดผังหลักเขตแปลงที่ดินของราษฎร
- ออกหนังสืออนุญาตจัดทำแนวเขตพื้นที่ป่าไม้ และเครื่องหมายแสดงแนวเขตให้

ชัดเจน

มติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 30 มิถุนายน 2541

ตามมติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 30 มิถุนายน 2541 ให้ความเห็นชอบกับ "มาตรการและแนวทางแก้ไขปัญหาที่ดินในพื้นที่ป่าไม้ และให้ดำเนินการต่อไป" สำหรับมาตรการและแนวทางแก้ไขปัญหาที่ดินในพื้นที่ป่าไม้ ได้กำหนดไว้ 2 ด้าน คือ

1) ด้านการจัดการทรัพยากรที่ดินและป่าไม้ จำแนกพื้นที่เป็น 3 ประเภท คือ ป่าสงวนแห่งชาติ ป่าอนุรักษ์ตามกฎหมาย และป่าอนุรักษ์ตามมติคณะรัฐมนตรี พื้นที่อื่น ๆ ที่สงวนหรืออนุรักษ์ไว้เพื่อกิจการป่าไม้

2) ด้านการป้องกันพื้นที่ป่าและอื่น ๆ

มาตรการ และแนวทางการแก้ไขปัญหาในพื้นที่ป่าอนุรักษ์ตามกฎหมาย เช่น อุทยานแห่งชาติ เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า เขตห้ามล่าสัตว์ป่า และป่าอนุรักษ์ตามมติคณะรัฐมนตรี (พื้นที่ลุ่มน้ำชั้นที่ 1 ชั้นที่ 2 และเขตอนุรักษ์ป่าชายเลน) ได้กำหนด

1) ให้กรมป่าไม้สำรวจพื้นที่ที่มีการครอบครองให้ชัดเจน และขึ้นทะเบียนผู้ครอบครองเพื่อนำมาใช้เป็นข้อมูลในการจัดการเพื่อการอนุรักษ์ และพัฒนาอย่างยั่งยืน

2) ให้กรมป่าไม้ดำเนินการตามแผนจัดการทรัพยากรที่ดินและป่าไม้ ระดับพื้นที่ (มติคณะรัฐมนตรี วันที่ 16 กันยายน 2540)

แนวทางการดำเนินงาน

1) ดำเนินการสำรวจ-ตรวจสอบในขอบเขตพื้นที่ป่าเป้าหมาย ดังนี้

(1) สำรวจ-ตรวจสอบสภาพป่าและการใช้ที่ดินป่าไม้ เพื่อให้ได้จำนวนเนื้อที่รวมทั้งหมดของการใช้ที่ดินป่าไม้ และสภาพป่าที่เหลืออยู่

(2) สำรวจการถือครองพื้นที่ป่าไม้ เพื่อให้ได้ข้อมูลว่าในจำนวนการใช้ที่ดิน ป่าไม้ทั้งหมดนั้น ใครเป็นผู้ใช้/ครอบครอง ใช้ทำอะไร โดยทำการสำรวจพื้นที่ที่ครอบครอง และขึ้นทะเบียนบุคคลผู้ครอบครอง รวมถึงการสำรวจลักษณะสภาพพื้นที่และชี้ตำแหน่งที่ตั้งด้วย

(3) สำรวจข้อมูล ข้อเท็จจริง สภาพปัญหาต่างๆ ที่มีในพื้นที่นั้น

2) สรุปผลข้อมูลการสำรวจซึ่งเป็นสถานการณ์ปัจจุบันที่เกิดขึ้น นำมาพิจารณาประเมินเชิงภาพรวม/ปัญหาและกำหนดสิ่งที่ต้องดำเนินการเพื่อแก้ไขปัญหาเหล่านั้น

3) ตรวจสอบสภาพการใช้ที่ดินจากภาพถ่ายทางอากาศที่ถ่ายภาพบริเวณพื้นที่ป่าเป้าหมายไว้เป็นครั้งแรก (ภายหลังจากประกาศเป็นพื้นที่ป่าไม้ตามกฎหมายครั้งแรก) และถ่ายทอดขอบเขตอ้างอิงลงในพื้นที่ภูมิประเทศจริง

4) สำรวจและวางแผน กำหนดความเหมาะสมการใช้พื้นที่ โดยพิจารณาผลการตรวจสอบร่องรอยการทำประโยชน์ประกอบพยานหลักฐานอื่นในพื้นที่ เป้าหมาย พิจารณาลักษณะทางกายภาพของพื้นที่ นั้น ๆ ว่าล่อแหลม คุกคามต่อระบบนิเวศหรือไม่ ผลการพิจารณาเป็นประการใด จะต้องดำเนินการต่อไป ดังนี้

ก. กรณีเป็นพื้นที่ล่อแหลม คุกคามระบบนิเวศ จะต้องทำการสำรวจหาพื้นที่ที่เหมาะสมเพื่อรองรับการเคลื่อนย้าย

ข. กรณีที่รุกรานการเคลื่อนย้าย จะต้องวางแผนกำหนดการใช้ที่ดินเพื่อลด/ควบคุมผลกระทบที่เกิดขึ้นต่อทรัพยากรธรรมชาติ และ/หรือสิ่งแวดล้อม

ค. กรณีที่เป็นพื้นที่อยู่ในเกณฑ์อนุญาตให้มีการใช้ที่ดินในบริเวณเดิมได้ จะต้องวางแผนกำหนดมาตรการเช่นเดียวกับ (2)

5) ตรวจสอบพิสูจน์และรับรองสิทธิการอยู่อาศัย / ทำกิน

ก. กรณีตรวจพิสูจน์แล้วว่า เป็นพื้นที่ที่อยู่มาก่อนการประกาศเป็นพื้นที่ป่าไม้ และไม่เป็นพื้นที่ล่อแหลม คุณภาพต่อระบบนิเวศ จะทำการออกหนังสืออนุญาต สทก. ให้เพื่อการอยู่อาศัย/ทำกินต่อไป

ข. กรณีที่อยู่มาก่อนการประกาศเป็นพื้นที่ป่าไม้ แต่เป็นพื้นที่ล่อแหลมคุณภาพต่อระบบนิเวศ จะต้องกำหนดแผนความช่วยเหลือ หรือย้ายไปในพื้นที่ที่เหมาะสมซึ่งหากอยู่ในเขตพื้นที่ป่าไม้ ก็จะต้องมีการออกหนังสืออนุญาตรับรองสิทธิให้เช่นเดียวกัน

ค. กรณีตรวจสอบพิสูจน์แล้วปรากฏว่า เป็นการอยู่อาศัยภายหลังการประกาศเป็นพื้นที่ป่า จะต้องพิจารณาดำเนินการจัดทำแผนการเคลื่อนย้ายต่อไป และหากยังไม่สามารถเคลื่อนย้ายได้ทันที จะต้องทำการจัดระเบียบที่อยู่อาศัย/ทำกิน ให้เพียงพอกับการดำรงชีพ

6) ขอบเขตพื้นที่อนุญาต หรือจัดให้อยู่อาศัย/ทำกิน จะมีการจัดทำขอบเขตให้เป็นที่ทราบอย่างชัดเจน โดยทั่วกัน เพื่อป้องกันการขยายพื้นที่ หรือรุกกล้าเข้าไปในเขตอนุรักษ์

7) การใช้ที่ดินในพื้นที่ที่อนุญาตหรือจัดให้ จะกำหนดเงื่อนไขการใช้ที่ดินเพื่อลดผลกระทบต่อทรัพยากรธรรมชาติ และ/หรือสิ่งแวดล้อม รวมทั้งการห้ามขยายพื้นที่รุกกล้าเข้าไปในเขตอนุรักษ์

8) พิจารณาจัดทำแผนการปฏิบัติต่อเนื่อง เพื่อสนับสนุน โครงการแล้วแต่กรณี เช่น การพัฒนาคุณภาพชีวิต การส่งเสริมอาชีพทั้งในและนอกภาคเกษตร การสนับสนุนด้านสาธารณสุข โภคสำหรับการดำเนินการขึ้นตอนตรวจพิสูจน์และรับรองสิทธิ จะดำเนินการ 2 ลักษณะ

ก. กรณีพื้นที่ป่าอนุรักษ์ตามกฎหมาย (อุทยานแห่งชาติ/เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า) หนดในรูปแบบโครงการจัดการทรัพยากรที่ดินและป่าไม้ในเขตพื้นที่ป่าอนุรักษ์ ภายใต้แผนงานเร่งรัดพิสูจน์สิทธิ

ข. กรณีป่าสงวนแห่งชาติ กำหนดดำเนินการในรูปแบบโครงการจัดการทรัพยากรที่ดินและป่าไม้ ตามแผนจัดการทรัพยากรที่ดินและป่าไม้ระดับพื้นที่ ตามมติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 16 กันยายน 2540 ซึ่งจะเริ่มดำเนินการในปีงบประมาณ 2543

สำหรับแนวทางการดำเนินการตามโครงการจัดการทรัพยากรที่ดินและป่าไม้ และในเขตพื้นที่ป่าอนุรักษ์ภายใต้แผนงานเร่งรัดพิสูจน์สิทธิ กรมป่าไม้ได้แจ้งให้ผู้ว่าราชการจังหวัด และป่าไม้เขต ใช้เป็นแนวทางปฏิบัติ (ตามหนังสือกรมป่าไม้ ค่วนที่สุด ที่ กษ 0712.2/16891 ลงวันที่ 9 กรกฎาคม 2543)

มติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 11 พฤษภาคม 2542 ลงมติรับทราบและเห็นชอบตามที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย (พลตรีสนั่น ขจรประศาสน์) ประธานคณะกรรมการช่วยเหลือประชาชนเสนอ ผลการเจรจาแก้ไขปัญหาความเดือดร้อนของเกษตรกรภาคเหนือ ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับส่วนอนุรักษ์ต้นน้ำ คือ กลุ่มปัญหาป่าไม้ โดยรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ (นายเนวิน ชิดชอบ) เป็นประธานการเจรจาเมื่อวันที่ 9 พฤษภาคม 2542 ผลการเจรจา สรุปได้ดังนี้

1. กรณี ปรับปรุงกฎหมายป่าไม้ และมติคณะรัฐมนตรีที่เกี่ยวข้องกับป่าไม้ ให้แต่งตั้งคณะกรรมการร่วมที่ประกอบด้วยตัวแทนฝ่ายราชการ นักวิชาการ และตัวแทนกลุ่มชาวบ้านผู้เรียกร้อง เพื่อดำเนินการศึกษาหาแนวทาง และพิจารณาดำเนินการปรับปรุง แก้ไขกฎหมายป่าไม้ 4 ฉบับ และมติคณะรัฐมนตรีที่เกี่ยวข้องกับป่าไม้ให้สอดคล้องกับรัฐธรรมนูญ ทั้งนี้ให้มีการแต่งตั้งคณะกรรมการภายใน 7 วัน และให้คณะกรรมการดังกล่าวดำเนินการพิจารณาปรับปรุง และแก้ไขกฎหมาย และมติคณะรัฐมนตรีดังกล่าวให้แล้วเสร็จภายใน 90 วัน และให้นำผลการพิจารณาไปดำเนินการประชาพิจารณ์ หลังจากนั้นให้นำเสนอต่อคณะรัฐมนตรีเพื่อพิจารณาดำเนินการต่อไป

2. การคุ้มครองสิทธิชั่วคราวก่อนการพิสูจน์จะได้ข้อยุติ หลังจากนำผลการเจรจาเข้าที่ประชุมคณะรัฐมนตรีและมีมติแล้ว จะมีการประกาศให้ราษฎรที่อยู่ในชุมชนในพื้นที่ป่าไม้ที่ขึ้นทะเบียนรายชื่อภายใน 7 วัน เพื่อดำเนินการดังนี้

ก. การขึ้นทะเบียน จะเปิดให้ราษฎรมาขึ้นทะเบียนรายชื่อ ขอบเขตพื้นที่ทำกินเดิม และพื้นที่ส่วนรวมของชุมชนภายใน 30 วัน

ข. การชี้เขตและปักหมุดที่ทำกินและพื้นที่ส่วนรวมของชุมชน ให้กระทรวงเกษตรและสหกรณ์แต่งตั้งคณะทำงานดำเนินการสำรวจแปลงและปักหมุด ในพื้นที่ที่ได้ขึ้นทะเบียนไว้เพื่อคุ้มครองบุคคลในการทำกินชั่วคราว

ค. การพิสูจน์สิทธิให้ดำเนินการภายใต้หลักการพิสูจน์ว่าตนอยู่ก่อนการประกาศเขตป่าหรือไม่ หากเป็นกรณีคนอยู่ก่อนการประกาศเขตป่า ให้ดำเนินการ โดยอาศัยอำนาจตามประมวลกฎหมายที่ดิน กรณีประกาศเขตป่าก่อนให้อาศัยหลักการแก้ปัญหาเป็นรายกรณี ตามสภาพความเป็นจริง สำหรับหลักเกณฑ์การพิสูจน์สิทธิให้ใช้หลักเกณฑ์ที่มีอยู่ในปัจจุบัน และปรับปรุงตามผลการศึกษาตามข้อตกลงที่ 1

ง. การดำเนินการดังกล่าวข้างต้น ให้มีการแต่งตั้งคณะกรรมการช่วยเหลือเพื่อติดตามการดำเนินการตามข้อตกลงทั้ง หมด

การดำเนินการตามข้อ 2) ให้ดำเนินการเฉพาะกรณีคนสัญชาติไทยและการคุ้มครองสิทธิ
ชั่วคราว หมายถึง สิทธิในการดำเนินการตามกฎหมาย (จับกุม) เท่านั้น

3. พระราชบัญญัติป่าชุมชน มอบหมายให้คณะกรรมการตามข้อตกลงที่ 1 รับผิดชอบ
พิจารณาแต่งตั้งคณะกรรมการเพื่อดำเนินการเปิดประชาพิจารณ์ร่างพระราชบัญญัติป่า
ชุมชนทุกฉบับที่มีอยู่ในปัจจุบัน ในทุกภาคของประเทศโดยเร็วก่อนนำเสนอต่อคณะรัฐมนตรี
เป็นลำดับต่อไป



มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY